

Raportul de Evaluare a Rezilienței la Dezastre și a Sistemului de Sănătate Publică din Chișinău

Rezultatele Evaluării, Noiembrie 2020

Cuprins

Sumar Executiv	3
1 Introducere	4
1.1 Prezentarea generală a municipiului Chișinău	4
1.2 Obiectivele atelierului și rezultatele scontate	5
1.3 Profilul riscului municipiului Chișinău	6
1.4 Guvernanța gestionării dezastrelor în Republica Moldova	6
1.5 Obiectivele atelierului și rezultatele scontate	7
2 Scorecard-ul Preliminar de Reziliență Urbană	9
2.1 Scorul general	9
2.2 Esențialul 1 – Pregătirea pentru reziliență	10
2.3 Esențialul 2 – Identificarea, înțelegerea și întrebuițarea scenariilor de risc curente și viitoare	13
2.4 Esențialul 3 – Consolidarea capacității financiare pentru reziliență	16
2.5 Esențialul 4 – Urmărirea dezvoltării urbane reziliente	18
2.6 Esențialul 5 – Salvagardarea amortizatoarelor pentru a spori funcțiile de protecție oferite de ecosistemele naturale	21
2.7 Esențialul 6 – Consolidarea capacității instituționale pentru reziliență	23
2.8 Esențialul 7 – Înțelegerea și consolidarea capacității sociale pentru reziliență	26
2.9 Esențialul 8 – Creșterea rezilienței infrastructurii	29
2.10 Esențialul 9 – Asigurarea răspunsului eficient la dezastru	32
2.11 Esențialul 10 – Accelerarea recuperării și reconstruirii de o calitate mai bună	35

3	Addendum-ul Rezilienței Sistemului de Sănătate Publică	37
3.1	Scorul general	37
3.2	Esențialul 1 – Pregătirea pentru reziliență	39
3.3	Esențialul 2 – Identificarea, înțelegerea și întrebuițarea scenariilor de risc curente și viitoare	41
3.4	Esențialul 3 – Consolidarea capacității financiare pentru reziliență	43
3.5	Esențialul 4 – Urmărirea dezvoltării urbane reziliente	45
3.6	Esențialul 5 – Salvagardarea amortizatoarelor pentru a spori funcțiile de protecție oferite de ecosistemele naturale	47
3.7	Esențialul 6 – Consolidarea capacității instituționale pentru reziliență	49
3.8	Esențialul 7 – Înțelegerea și consolidarea capacității sociale pentru reziliență	51
3.9	Esențialul 8 – Creșterea rezilienței infrastructurii	53
3.10	Esențialul 9 – Asigurarea răspunsului eficient la dezastru	55
3.11	Esențialul 10 – Accelerarea recuperării și reconstruirii de o calitate mai bună	57
	Concluzii	59

Sumar Executiv

Municipiul Chișinău este primul oraș din Republica Moldova care a aderat la inițiativa emblematică UNDRR – **Îmbunătățirea rezilienței urbane până în 2030** și primul oraș care a utilizat scorecard-ul preliminar în materie de reziliență urbană la dezastre și addendum-ul privind reziliența sistemului de sănătate publică.

Scorecard-ul preliminar în materie de reziliență urbană la dezastre - scorul general pentru această evaluare a fost de

60 de puncte din 141 puncte posibile

Addendum-ul privind reziliența sistemului de sănătate publică - Scorul general pentru această evaluare a fost de

68 de puncte din 115 puncte posibile

Principalele provocări în domeniul rezilienței în municipiul Chișinău:

1. Reziliența nu este percepută ca un subiect intersectorial care implică un număr mare de actori și părți interesate (ex.: companii municipale, companii private, societate civilă sau cetățeni).
2. Municipiul nu dispune de un buget cuprinzător și dedicat pentru reducerea riscurilor la dezastre.
3. Planul Urbanistic General din anul 2007 este un document depășit, prevederile căruia nu mai sunt respectate. Proiectele urbane noi nu promovează reziliența și amplasamentul acestora, de cele mai deseori, nu ține cont de impactul principalelor scenarii de risc.
4. Partajare limitată de date între instituțiile relevante și participare redusă din partea cetățenilor și societății civile în procesele de reducere a riscurilor la dezastre și interpretare a datelor.
5. Municipiul nu dispune de un plan privind infrastructura critică și nu există o înțelegere comună a riscurilor între autoritatea publică locală și celelalte părți implicate în gestionarea diferitor sisteme (ex. comunicații, energie, apă și canalizare) cu privire la punctele de stres pentru sistem.

Acțiunile pe care la va întreprinde municipiul Chișinău pentru a-și îmbunătăți reziliența:

- Integrarea abordării de reducere a riscurilor de dezastre în Planul Urbanistic General al Municipiului Chișinău;
- Elaborarea și actualizarea scenariilor de risc pentru municipiul Chișinău;
- Evaluarea vulnerabilității infrastructurii existente la pericolele naturale (ex. infrastructura drumurilor, rețelele electrice, telecomunicații, apă și canalizare etc.)
- Elaborarea și publicarea hărților pentru cele mai probabile pericole pentru municipiul Chișinău;
- Alocarea unui buget anual pentru măsurile de prevenire a dezastrelor;
- Consolidarea capacităților funcționarilor publici în domeniul reducerii riscurilor la dezastre;
- Îmbunătățirea procesului de emitere a certificatelor de urbanism și autorizațiilor de construire;
- Implicarea cetățenilor și societății civile în activitățile de planificare a răspunsului față de dezastre;

1

Introducere

1.1 Prezentarea generală a municipiului Chișinău

Municipiul Chișinău este capitala Republicii Moldova și cel mai mare oraș din țară. Din punct de vedere administrativ, teritoriul municipiului este divizat în cinci sectoare: Centru, Botanica, Buiucani, Râșcani și Ciocana. Totodată, municipiul Chișinău mai cuprinde alte 6 orașe și 12 sate (zona de suburbii). Tabelul 1 prezintă mai multe date despre oraș.

Tabel 1. Date generale despre municipiul Chișinău¹

Populația (2019)	832.9 mii (23,5% din numărul total al populației)
Densitatea populației	1 457.1 locuitori pe 1 km²
Teritoriul	571.6 km² (1.7% din suprafață totală a țării)
Gradul de împădurire	7.1%
Ape	2.3%

Bugetul municipiului Chișinău este de MDL 4,9 miliarde (EUR 252 milioane). Peste 56% din produsul intern brut al țării este generat de către Chișinău. Principalele activități economice sunt prestarea serviciilor și industria prelucrătoare.

1. https://statistica.gov.md/public/files/publicatii_electronice/Chisinau/Chisinau_in_cifre_2018.pdf

1.2 Obiectivele atelierului și rezultatele scontate

Instituțiile medicale din municipiul Chișinău asigură și prestează următoarele servicii publice: asistența medicală primară, asistența spitalicească și asistența specializată.

- Asistența medicală primară din Chișinău este formată din 5 asociații medicale teritoriale care gestionează activitatea a 12 Centre ale Medicilor de Familie;
- Asistența spitalicească este constituită din 6 spitale clinice municipale pentru adulți și 3 spitale clinice municipale pentru copii;
- Asistența specializată este constituită din dispensarul municipal dermato-venerologic; centrul stomatologic municipal pentru adulți și centrul stomatologic municipal pentru copii.

Republica Moldova are un sistem medical bazat pe asigurări medicale obligatorii. Cu toate acestea, plățile adiționale achitate de cetățeni reprezintă o practică răspândită în instituțiile municipale și naționale.

Cetățenii achită plata pentru fiecare vizită la instituțiile medicale private și laboratoarele private. Compania Națională de Asigurări Medicale are contracte cu spitale private și poate acoperi unele dintre serviciile care nu pot fi furnizate de spitalele de stat (dar astfel de practici sunt foarte limitate, deoarece bugetul nu poate acoperi un număr mare de servicii).

Avantajul major al municipiului Chișinău este proximitatea și fața de instituțiile medicale republicane care facilitează accesul și asigură un nivel mai bun de servicii pentru populația locală. Peste 50% din toate spitalele din țară și din numărul total de paturi sunt localizate în capitala Republicii Moldova.

Tabel 2. Date generale despre populație²

Speranța de viață	71.9 ani pentru bărbați și 79,1 ani pentru femei
Natalitatea	7.7 la o mie de locuitori
Mortalitatea	7.6 la o mie de locuitori

2. <https://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/20%20Populatia%20si%20procesele%20demografice/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774>

1.3 Profilul riscului municipiului Chișinău

Principalele riscuri identificate pentru municipiul Chișinău:

- poziționarea în zona seismică (pericolul de cutremure de pământ 7-9 grade pe scara Richter);
- inundații în caz de revărsare a apelor (ex. ruperea barajului de la Ghidighici);
- alunecările de teren;

Dintre pericolele identificate, inundațiile reprezintă cel mai răspândit pericol pentru oraș. În același timp, intensificarea evenimentelor de căldură extremă reprezintă un trend îngrijorător, având în vedere proiecțiile în ceea ce privește schimbările climatice.

În cadrul atelierului, nu s-a reușit utilizarea instrumentului UNDRR de evaluare rapidă a riscului, dar în baza discuțiilor participanților, această acțiune ar putea fi una oportună pentru a actualiza riscurile și probabilitatea acestora.

1.4 Guvernanța gestionării dezastrelor în Republica Moldova

Ministerul Afacerilor Interne și Inspectoratul General pentru Situații de Urgență sunt principalele două instituții responsabile pentru coordonarea activităților atunci când are loc un dezastru.

Inspectoratul este o autoritate administrativă subordonată Ministerului Afacerilor Interne care pune în aplicare politica guvernului în domeniul protecției civile, protecției împotriva incendiilor, primului ajutor, prevenirii și lichidării consecințelor de urgență, desfășurarea în siguranță a activităților nucleare și radiologice.

Președintele Comisiei Naționale pentru Situații Excepționale este prim-ministrul. În funcție de localizarea dezastrului, mecanismul actual permite înființarea de comisii pentru situații excepționale la diferite niveluri:

- A. Comisia pentru situații excepționale a organelor APC (la nivel de minister);
- B. Comisiile pentru situații excepționale teritoriale (nivel raional, nivel municipalitate și unitate teritorială autonomă din Găgăuzia);
- C. Comisiile locale pentru situații excepționale (la nivel de oraș).

Unul dintre cele mai problematice aspecte este că comisiile teritoriale și locale nu dispun de suficiente resursele financiare pentru a asigura un management adecvat al gestionării riscurilor, astfel devenind dependente de sprijinul oferit de autoritățile centrale.

De asemenea, după cum arată rezultatele raportului de mai jos, cea mai mare parte a acțiunilor vizează asigurarea unei intervenții adecvate ori de câte ori se întâmplă un dezastru și se întreprind pași limitați pentru a reduce și a atenua riscurile cunoscute din timp.

1.5 Obiectivele atelierului și rezultatele scontate

Municipiul Chișinău este primul oraș din Republica Moldova care a aderat la inițiativa emblematică UNDRR – **Îmbunătățirea rezilienței urbane până în 2030**. Pe 3 și pe 6 noiembrie a fost organizat atelierul de lucru pentru completarea scorecard-ului preliminar în materie de reziliență urbană la dezastre și addendum-ul privind reziliența sistemului de sănătate publică.

Evenimentul a fost organizat de către Primăria Municipiului Chișinău cu suportul din partea Biroului Organizației Națiunilor Unite pentru reducerea riscurilor la dezastre (UNDRR). În condițiile restrictive impuse din cauza COVID-19, atelierul a fost împărțit în două părți: prima parte a avut loc prin intermediul platformei ZOOM, iar a doua în format fizic.

În cadrul atelierului virtual a fost prezentat în detaliu scopul și obiectivele atelierului, obiectivele cadrului Sendai și cele zece esențiale ale Scorecard-ului și Addendum-ului privind reziliența sistemului de sănătate publică.

Atelierul cu participarea fizică a fost utilizat pentru completarea ambelor documente. Deși nu a fost utilizate discuțiile în grupurile mici (datorită regulii de distanțare socială de 2 metri), totuși în cadrul atelierului a fost posibil schimbul de opinii. Fiecare indicator a fost discutat cu atenție, iar scorul acordat a reprezentat consensul general în cadrul grupului.

Evenimentul a contribuit la realizarea unei evaluări inițiale a indicatorilor de reziliență urbană, inclusiv a celor din sănătatea publică, pentru a minimiza impactul cauzat de COVID-19. Evaluarea și identificarea riscurilor prezente și viitoare va determina o mai bună pregătire a acțiunilor ce trebuie întreprinse pentru a reduce impactul negativ al tuturor dezastrelor. Totodată, această evaluare este un prim pas pentru elaborarea unei strategii de reziliență pe termen lung.

Obiectivele atelierului de lucru:

- **Înțelegerea conceptelor cheie și tendințelor la reducerea riscurilor la dezastre**
- **Înțelegerea cadrului de la Sendai și relevanța pentru autoritatea publică locală**
- **Prezentarea inițiativei emblematică UNDRR – Îmbunătățirea rezilienței urbane până în 2030**
- **Îmbunătățirea dialogului între diferite părți implicate în gestionarea riscurilor la dezastre**
- **Stabilirea scenariului de bază a rezilienței urbane, inclusiv a sistemului de sănătate publică**
- **Creșterea gradului de conștientizare a provocărilor de reziliență**
- **Inițierea discuțiilor despre prioritizarea investițiilor în domeniul rezilienței**
- **Inițierea discuțiilor pentru elaborarea unui plan de acțiuni pentru consolidarea rezilienței locale**

Participanții la atelier au reprezentat diferite părți implicate în gestionarea dezastrelor și riscurilor la dezastre: Viceprimarul mun. Chișinău, funcționarii publici din cadrul APL, reprezentanții serviciilor de urgență, reprezentanții sistemului de sănătate publică; reprezentanții companiilor municipale și reprezentanții companiilor private relevante aspectelor de dezastre (lista exactă a participanților este anexată la acest raport).

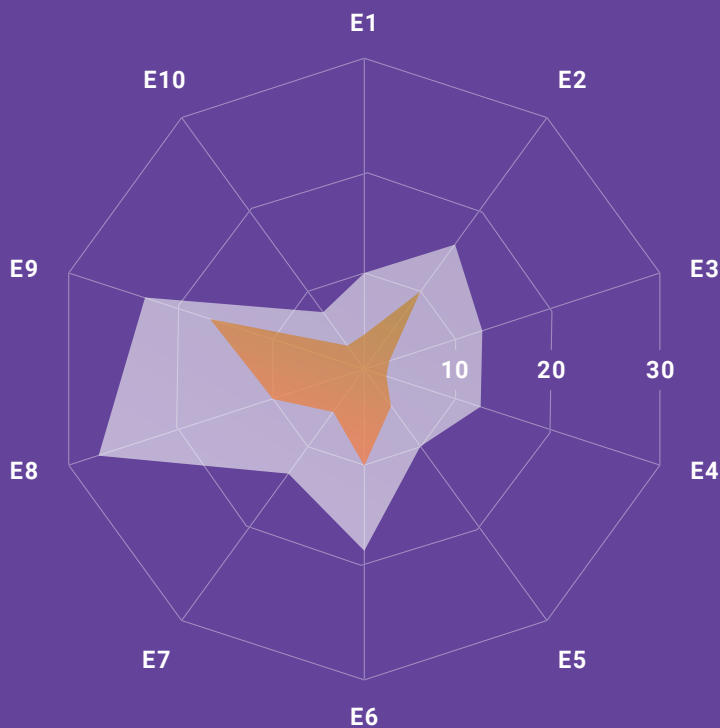
2

Scorecard-ul Preliminar de Reziliență Urbană

Scorecard-ul de reziliență urbană este un instrument care permite unui oraș să își evalueze reziliența la dezastre, să monitorizeze și să revizuiască progresele și provocările în implementarea cadrului de la Sendai pentru reducerea riscurilor de dezastru pentru perioada 2015 – 2030. Totodată, rezultatele obținute pot fi utilizate pentru elaborarea unei strategii pe termen lung pentru reducerea riscurilor la dezastre și îmbunătățirea rezilienței. Scorecard-ul se bazează pe cele Zece Esențiale (sunt prezentate mai jos). Acest exercițiu a fost utilizat în peste 200 de orașe din întreaga lume, precum și de UE pentru a măsura reziliența.

2.1 Scorul general

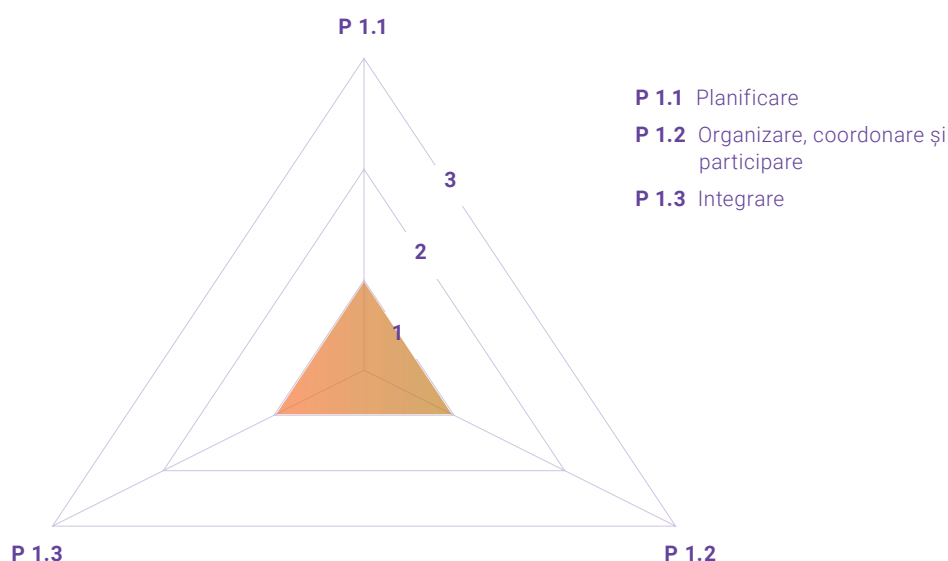
Scorul general pentru această evaluare a fost de **60 de puncte din 141 puncte posibile**.

- E1** Pregătirea pentru reziliență
- E2** Identificarea și înțelegerea scenariilor de risc
- E3** Consolidarea capacității financiare
- E4** Dezvoltarea urbană reziliență
- E5** Salvagardarea amortizatoarelor naturale
- E6** Consolidarea capacității instituționale
- E7** Consolidarea capacității sociale
- E8** Creșterea rezilienței infrastructurii
- E9** Asigurarea răspunsului eficient la dezastre
- E10** Accelerarea recuperării și reconstruirii de o calitate mai bună

2.2 Esențialul 1 – Pregătirea pentru reziliență

Elaborarea și utilizarea documentelor de planificare și implementarea noilor tehnologii joacă un rol important la acest capitol. Cu toate acestea, factorii precum voința politică și buna guvernare la nivel local sunt elementele cruciale pentru planificarea și pregătirea pentru reziliență.

În urma evaluării s-a constatat că reziliența nu este percepută ca un subiect intersectorial care este pe deplin integrat în activitatea de zi de zi a autorității publice locale. Discuțiile privind reziliența au loc ad-hoc și nu există un cadru clar și un canal de comunicare care să conecteze funcțiile administrației publice (ex. planificarea, bugetarea, finanțarea investițiilor capitale) cu reziliența. Dialogul între diferiți actori are loc foarte rar sau deloc la etapa de pregătire a răspunsului și reducerii riscurilor. Comunicarea redusă face extrem de dificilă conștientizarea importanței rezilienței și stabilirea clară a responsabilităților pentru îmbunătățirea acesteia, inclusiv și pentru direcționarea eficientă a resurselor bugetare.

Planul Urbanistic General (PUG) al mun. Chișinău a fost aprobat în anul 2007 și deși acesta stabilește anumite prin-

cipii de extindere a orașului, atât funcționarii publici, cât și reprezentanții societății civile consideră că acesta este depășit și nu reflectă realitatea și schimbările ce au avut loc în Chișinău pe parcursul ultimilor 10 ani de zile. Totodată o problemă majoră a fost și faptul că cea mai mare parte a acestuia a rămas doar pe hârtie fără să fie respectată de dezvoltatorii urbani sau de către autoritățile municipale. Din această cauză, proiectele urbane noi au dus la micșorarea rezilienței, iar amplasamentul acestora nu întotdeauna a ținut cont de impactul principalelor scenarii de risc. Mai mult decât atât, la nivelul municipiului nu există nici un document de politică publică care ar încorpora expres reducerea riscurilor la dezastre.

Oportunitatea la acest capitol este exercițiul de elaborare a noului Plan Urbanistic General, proces demarat de către

Primăria Municipiului Chișinău în vara anului 2020 (este important de menționat că în ultimii 6 ani de zile au existat mai multe încercări de a elabora acest document, dar acestea nu au avut succes). Elaborarea acestui document în viitorul apropiat va permite introducerea/aplicarea abordării de reducere a riscurilor de dezastre în conformitate cu Cadrul de la Sendai în structura acestui document extrem de important pentru dezvoltarea durabilă a municipiului Chișinău.

În cadrul exercițiului de evaluare a fost constat că există tentative de stabilire a unui mecanism multi-disciplinar pentru a aborda comprehensiv reducerea riscului de dezastre, dar la moment, status quo-ul necesită a fi îmbunătățit substanțial pentru a face acest mecanism mult mai robust și unul cu adevărat eficient în coordonarea tuturor activităților rele-

vante. Mecanismul actual funcționează mai des și mai bine atunci când un dezastru a avut loc. În aceste condiții este necesar de a schimba accentele, astfel încât abordarea și discuțiile despre reducerea riscurilor la dezastre să joace o pondere mult mai mare în perioadele de pre-eveniment (concluzia respectivă este confirmată și de scorul mai bun obținut la esențialul 9 care abordează răspunsul autorităților în timpul unui dezastru).

Este important de menționat că îmbunătățirea rezilienței nu elimină complet vulnerabilitatea față de pericolele naturale. Aplicarea măsurilor de reziliență nu trebuie să creeze un sentiment fals de siguranță și întotdeauna trebuie să integreze nevoile comunităților locale.

Mesajele cheie

Punctele forte

- I. Voință politică pentru elaborarea Planului Urbanistic General și asigurarea implementării acestuia
- II. O bună înțelegere a punctelor slabe la planificarea rezilienței
- III. Societate civilă competentă și interesată

Lacunele

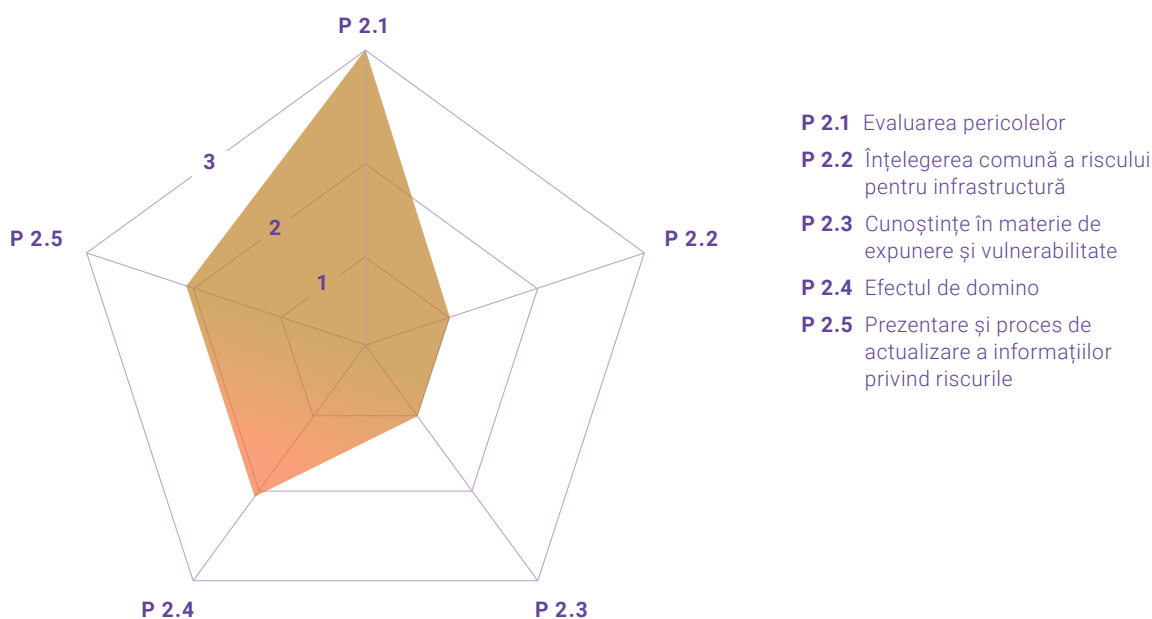
- I. Reziliența nu este percepută ca un subiect intersectorial care implică un număr mare de actori și părți interesate
- II. Planul Urbanistic General este un document depășit, prevederile căruia nu mai sunt respectate
- III. Discuțiile privind reziliența au loc ad-hoc și nu există un cadru clar și un canal de comunicare care să conecteze funcțiile administrației publice

Acțiunile propuse

- I. Integrarea abordării de reducere a riscurilor de dezastre în Planul Urbanistic General al Municipiului Chișinău
- II. Crearea unui mecanism multi-disciplinar pentru a aborda comprehensiv reducerea riscului la dezastre, inclusiv cu participarea primăriilor din suburbii
- III. Stabilirea parteneriatelor cu organizațiile societății civile interesate de îmbunătățirea rezilienței orașului

2.3 Esențialul 2 – Identificarea, înțelegerea și întrebuințarea scenariilor de risc curente și viitoare

Pentru a îmbunătăți reziliența este necesară o mai bună cunoaștere a riscurilor, a impactului acestora asupra infrastructurii și o înțelegere mai bună a interdependenței între toate componentele infrastructurii.

Defecțiunile în lanț între diferite elemente de infrastructură urbană reprezintă o vulnerabilitate pentru municipiul Chișinău deoarece nici amploare și nici complexitatea legăturilor între elementele de infrastructură nu sunt bine cunoscute și cartografiate. De exemplu nu se cunoaște exact care ar fi efectul de domino dacă la un moment dat ar ceda telecomunicațiile, iar întreprinderea municipală Apă-Canal nu ar mai putea coordona activitățile cu furnizorul de energie electrică în cazul unei urgențe. Mai mult decât atât, riscul defecțiunilor în lanț ar putea să crească din cauza că odată cu implementarea unei infrastructuri tot mai inteligente, aceasta va deveni tot mai dependentă de rețelele de telecomunicații și energie (care ar putea ceda în cazul unui dezastru).

Inspectoratul general pentru situații de urgență (IGSU) este autoritatea principală care deține informații despre principalele pericole și care evaluează probabilitatea de producere a acestora pe întreg teritoriul Republicii Moldova, inclusiv municipiul Chișinău. Totodată, conform reprezentanților acestei instituții prezente la atelierul de lucru, IGSU elaborează și scenarii despre cele mai probabile și cele mai grave consecințe. Dar nu toate scenariile sunt actualizate la intervale bine stabilite în timp. De exemplu, calculele IGSU cu privire la timpul și suprafața care va fi inundată în cazul eventualei ruperi a barajului de la Ghidighici au fost efectuate peste 20 de ani în urmă. Aspectul de actualizare a datelor și revizuirea scenariilor ar trebuie să fie un domeniu care beneficiază de mai multă atenție din partea autorităților care gestionează aceste domenii. Deoarece riscurile se schimbă în timp, este necesară reevaluarea acestora și modificarea continuă a

strategiilor de reziliență. Totodată, în acest context este important de menționat că implicarea autorității publice locale la evaluarea pericolelor este una destul de limitată, funcțiile respective fiind în responsabilitatea IGSU.

Scenariile de evaluare a riscurilor nu sunt făcute publice (conform IGSU acestea conțin date cu caracter sensibil), iar din cauza acestui fapt la această etapă este dificil de stabilit comprehensivitatea și calitatea acestora. Caracterul secret a fost invocat și pentru inventarul infrastructurii critice din municipiul Chișinău (există o listă a infrastructurii critice, dar nu există un plan clar, inclusiv financiar, pentru mentenanța/reparația și menținerea acestora într-o stare pe deplin funcțională, capabilă să reziste și în cazul celui mai grav scenariu).

Deși există diferite hărți care evaluează riscurile și probabilitatea acestora, nu toate sunt disponibile în format digital și nu există mecanism clar de partajare a acestora între diferite autorități publice, inclusiv cu companiile relevante din sectorul privat. De exemplu, a fost menționată harta micro-zonării seismice a municipiului Chișinău aprobată pentru perioada 2013-2020 în care sunt specificate zonele cu risc de 7 și

8 puncte. Dar aceasta nu este publică. Totodată, nu toate hărțile sunt actualizate cu regularitate (harta riscului de alunecări pentru Chișinău a fost elaborată de mai mult de 20 de ani). În condițiile în care populația municipiului continuă să crească, iar riscurile se pot modifica ca urmare a schimbărilor climatice, actualizarea la intervale bine stabilite trebuie să devină o activitate la care se revine periodic. Toate aceste aspecte menționate mai sus contribuie la o utilizare defectuoasă a hărților și scenariilor de risc în activitatea de zi de zi a autorității publice.

Totodată, transparența limitată a riscurilor, a scenariilor și a hărților reduc reziliența socială (mai multe detalii despre aceste aspecte sunt menționate la esențialul 7). Diseminarea inexistentă a informațiilor cuprinse în aceste documente importante afectează gradul de înțelegere și conștientizare a riscurilor atât de către mediul de afaceri din domeniul privat, cât și de către cetățeni.

În cadrul atelierului, nu s-a reușit utilizarea instrumentului UNDRR de evaluare rapidă a riscului, dar în baza discuțiilor participanților, această acțiune ar putea fi una oportună pentru a actualiza riscurile și probabilitatea acestora

Mesajele cheie

Punctele forte

- I. Existența diferitelor scenarii de dezastru (elaborate de Inspectoratul General pentru Situații de Urgență)
- II. Existența hărților care evaluează riscurile specifice relevante pentru Chișinău

Lacunele

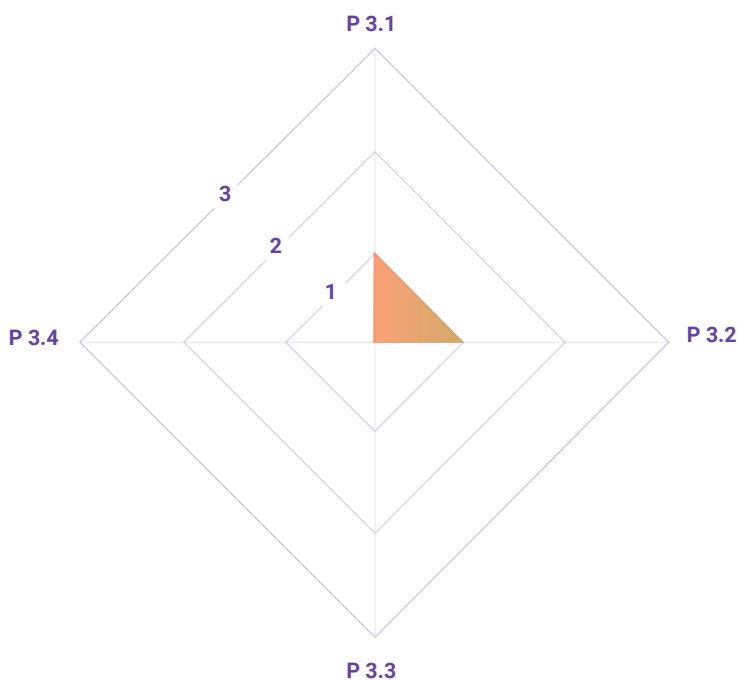
- I. Informația nu este actualizată constant
- II. Scenariile de evaluare a riscurilor nu sunt făcute publice
- III. Hărțile de risc nu sunt disponibile în format digital și nu există un mecanism clar de partajare a acestora între diferite autorități publice
- IV. Înțelegere redusă a riscurilor și a impactului acestora asupra infrastructurii (defecțiunile în lanț)

Acțiunile propuse

- I. Elaborarea și actualizarea scenariilor de risc pentru municipiul Chișinău
- II. Cartografierea „defecțiunilor în lanț” între diferite elemente de infrastructură urbană
- III. Elaborarea și publicarea hărților pentru cele mai probabile pericole pentru municipiul Chișinău
- IV. Dezvoltarea unei platforme care să asigure schimbul de informații cu privire la riscuri/scenarii între instituțiile statului
- V. Evaluarea riscului seismic și implicarea părților interesate în identificarea opțiunilor de reducere a riscurilor pentru clădirile existente

2.4 Esențialul 3 – Consolidarea capacității financiare pentru reziliență

Investițiile care au ca scop îmbunătățirea eficienței pe termen scurt, deseori sunt prioritizate (din cauza că există multe urgențe) în defavoarea investițiilor în reziliență, care reprezintă investiții pe termen lung, rezultatele nefiind întotdeauna vizibile și tangibile.

- P 3.1** Cunoașterea abordărilor de atragere a noilor investiții în oraș
- P 3.2** Planul financiar și bugetul pentru reziliență, inclusiv fondurile de urgență
- P 3.3** Asigurări
- P 3.4** Stimulente

Scorul obținut la esențialul 3 a fost cel mai slab rezultat înregistrat de municipiul Chișinău la evaluarea celor zece esențiale. Bugetul municipal nu conține cheltuieli specifice destinate finanțării măsurilor de reziliență. Nu există nici o cerință pentru ca proiecte de investiții publice să fie evaluate pentru riscurile la dezastru, astfel nu este asigurată o corelare strânsă între proiectele finanțate și integrarea măsurilor de atenuare și prevenire a riscurilor.

Bugetul municipiului Chișinău dispune de un fond de rezervă anual, care permite utilizarea surselor financiare destul de rapid în cazul în care este nevoie de a răspunde la un anumit dezastru. Dar volumul surselor financiare este unul destul de modest raportat la întreg bugetul. Pentru anul 2020, suma fondului de rezervă a fost de MDL 10 milioane, ceea ce

reprezintă doar 0,23% din volumul întregului buget aprobat pentru municipiul Chișinău. Este important de menționat faptul că fondul de rezervă este utilizat preponderent pentru asigurarea măsurilor de răspuns și recuperare. Totodată, participanții la atelier au constatat că există eforturi sporadice depuse de autorități pentru identificarea partenerilor de dezvoltare/proiectelor cu finanțare străină care să susțină parțial anumite măsuri de reziliență la nivelul municipiului.

Autoritățile locale nu dispun de date cu privire la nivelul de acoperire cu asigurări a clădirilor din oraș. Cu toate acestea, se estimează că nivelul de acoperire este unul extrem de jos. Nu există mecanisme care să stimuleze utilizarea acestui instrument, nici la nivel național, nici la nivel local.

Mesajele cheie

Punctele forte

I. Bugetul municipiului Chișinău dispune de un fond de rezervă anual

Lacunele

I. Fondul de rezervă reprezintă doar 0,23% din volumul întregului buget

II. Bugetul municipal nu conține cheltuieli specifice destinate finanțării măsurilor de reziliență

III. Investițiile pe termen scurt sunt prioritizate în defavoare investițiilor în reziliență

Acțiunile propuse

I. Alocarea unui buget anual pentru măsurile de prevenire a dezastrelor

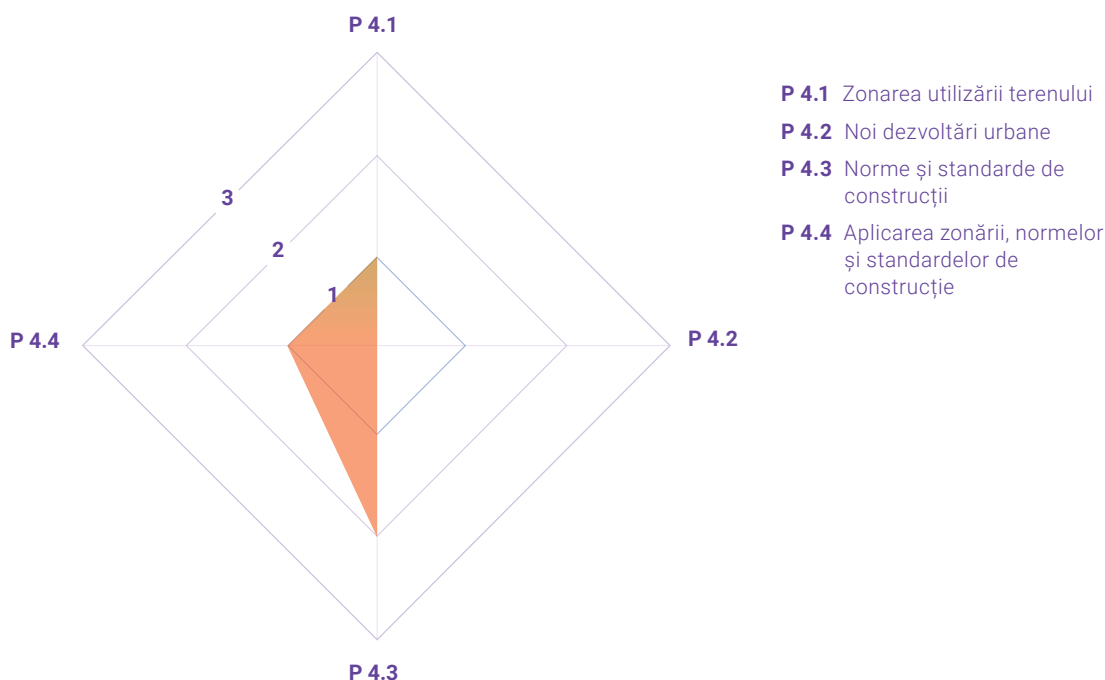
II. Analiza oportunității oferirii stimulentei pentru dezvoltatori/întreprinderi/ cetățeni care investesc în reziliență

III. Emiterea obligațiunilor municipale pentru finanțarea măsurilor de reziliență în infrastructura critică a municipiului

IV. Includerea măsurilor de reziliență ca o condiție pentru bugetarea participativă

2.5 Esențialul 4 – Urmărirea dezvoltării urbane reziliente

Asigurarea faptului că dezvoltarea urbană are loc în zone cu risc scăzut, de exemplu mai departe de zonele predispuse inundațiilor, poate reduce semnificativ impactul potențialelor dezastre. Iar integrarea ecosistemelor naturale reprezintă o modalitate cost-eficientă de atenuare a eventualelor dezastre.

Așa cum a fost menționat și la esențialul 1, lipsa unui Plan Urbanistic General a afectat în mod negativ dezvoltarea municipiului Chișinău. În ultimii ani, municipiul s-a dezvoltat mai mult din contul spațiilor intra-cartier, zonelor verzi și terenurilor care erau utilizate ca spații de recreere.

Dezvoltarea intra-cartier a crescut semnificativ densitatea populației și contribuie la probleme majore în domeniul transportului și căilor de comunicații, în condițiile în care în zonele în care s-a construit nu au fost dezvoltate și asigurate suficiente căi de acces (ex. lățimea străzilor nu corespunde cu numărul de oameni care locuiesc în zonă, automobilele parcate peste tot ar putea împiedica accesul rapid al serviciilor de urgență).

Deși există norme și standarde locale în domeniul construcțiilor, la nivelul municipiului nu există o reglementare/ un document de politică publică care să ghideze integrarea măsurilor de reziliență în noile construcții. Astfel, este extrem de important ca autoritatea locală să elaboreze un cadru de dezvoltare urbană în care reziliența să fie unul dintre factorii de bază la oferirea dreptului de dezvoltare a terenurilor/construcțiilor din municipiul Chișinău. Pe lângă asigurarea faptului că fiecare clădire construită corespunde normelor de construcții este important de evaluat în ansamblu reziliența unui anumit sector nou dezvoltat. O întrebare la care nu a fost găsit un răspuns în totalitate a fost gradul de integrare a proiecțiilor climatice în normele și standardele de construcție. De regulă, acestea se bazează doar pe datele istorice privind condițiile meteorologice și nu reflectă

schimbările ce ar putea apărea în viitor.

Elementul pozitiv este că autoritatea locală a început procesul de elaborarea a acestor documente. Recent a fost lansat un concurs pentru elaborarea mai multor planuri urbanistice zonale. Elaborarea acestor documente va permite o ghidare mai bună a investițiilor capitale, dar și va asigura că dezvoltarea urbană în aceste zone va corespunde tuturor cerințelor. Importanța acestui esențial este una semnifica-

tivă, în contextul în care, conform estimărilor, populația în municipiul Chișinău va continua să crească și în următorul deceniu. Creșterea populației înseamnă construcția de noi apartamente. De exemplu, în anul 2018, în Chișinău au fost puse în vânzare peste 5 mii de apartamente, un număr dublu față de acum 10 ani. Din aceste considerente este important ca toate construcțiile noi să respecte regulile de zonare și să contribuie la îmbunătățirea rezilienței în municipiul Chișinău.

Mesajele cheie

Punctele forte

- I. Norme și standarde locale în domeniul construcțiilor
- II. Dezvoltarea mai multor planuri urbanistice zonale (încă stadiu incipient, dar totuși un aspect pozitiv)

Lacunele

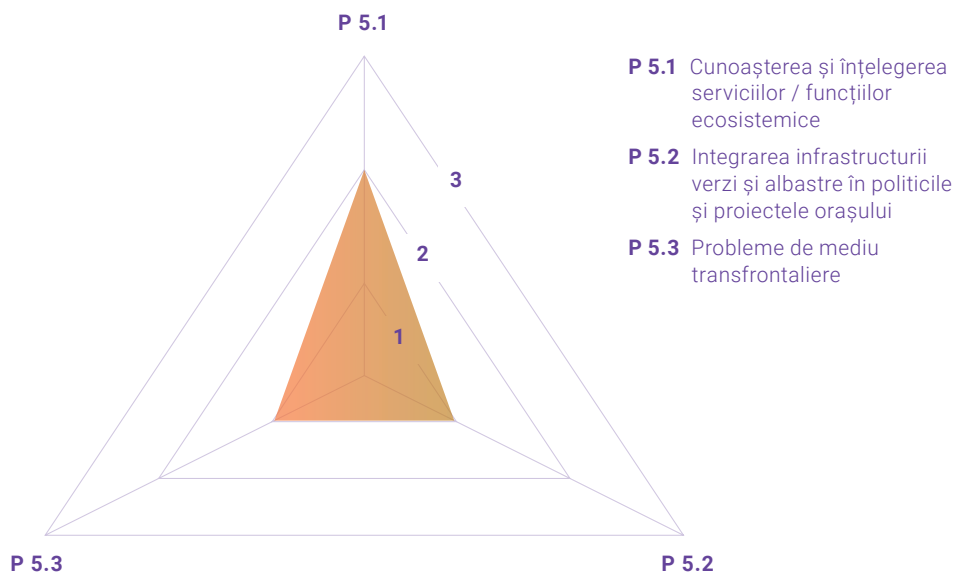
- I. La nivelul municipiului nu există o reglementare/un document de politică publică care să ghideze integrarea măsurilor de reziliență în noile construcții
- II. Lipsa integrării proiecțiilor climatice în normele și standardele de construcție
- III. Monitorizare și aplicare ineficientă a reglementărilor de zonare

Acțiunile propuse

- I. Implementarea serviciului de management integrat al teritoriului și utilizarea instrumentelor inteligente de evidență, monitorizare și control a activității de planificare teritorială
- II. Îmbunătățirea procesului de emitere a certificatelor de urbanism și autorizațiilor de construire
- III. Încurajarea integrării măsurilor reziliente în noile dezvoltări urbane (ex. acoperiș verde, sisteme de retenție a apei pluviale)
- IV. Analiza oportunității oferirii stimulentei pentru dezvoltatori/întreprinderi/ cetățeni care investesc în reziliență

2.6 Esențialul 5 – Salvagardarea amortizatoarelor pentru a spori funcțiile de protecție oferite de ecosistemele naturale

Una dintre cele mai mari provocări la capitolul investițiilor în infrastructura verde și cea albastră este lipsa informației care să prezinte detaliat beneficiile economice și monetare obținute după efectuarea investițiilor. Deși autoritățile locale alocă bani pentru menținerea zonelor verzi, nu există o înțelegere a rezultatelor investițiilor pentru sănătatea umană și ecosistemele naturale.

Autoritatea locală în colaborare cu întreprinderea municipală Spații Verzi implementează acțiuni care contribuie la dezvoltarea ecosistemelor naturale, în mod special plantarea de copaci și reabilitarea spațiilor verzi. Pentru anul 2020, primăria și-a pus ca scop plantarea a 100.000 de copaci. Tot în acest an, Chișinăul a aderat la campania globală de înverzire a orașelor lansată de Comisia Economică a Organizației Națiunilor Unite pentru Europa. Eforturile de înverzire a orașului vor fi continuate și în anii următori. Unul dintre obiectivele autorităților publice este ca municipiul Chișinău să devină unul din cele mai verzi orașe din Europa.

Un subiect mai dificil pentru municipalitate este infrastructura albastră. Râul Bîc și lacurile din Chișinău nu au reprezentat o prioritate. Iar lipsa constantă de subfinanțare a dus la degradarea acestora. Totodată, din cauza gestionării slabe a deșeurilor de la Țîțnăreni, apa din Bîc a devenit extrem de poluată, iar aceasta nu mai poate fi utilizată nici pentru irigare. Astfel, eforturile autorităților în viitor ar trebui concentrate pe integrarea infrastructurii albastre în politicile de dezvoltare a orașului și identificarea surselor financiare necesare pentru reabilitarea și reamenajarea acestora.

Mesajele cheie

Punctele forte

I. Plantarea de copaci și reabilitarea spațiilor verzi reprezintă o prioritate pentru Chișinău

II. Chișinăul a aderat la campania globală de înverzire a orașelor lansată de Comisia Economică a Organizației Națiunilor Unite pentru Europa

Lacunele

I. Lipsa informațiilor care detaliază beneficiile economice și monetare ale investițiilor

II. Neglijarea infrastructurii albastre

III. Cooperare redusă cu suburbiile în ceea ce privește gestionarea ecosistemelor din afara jurisdicției directe

Acțiunile propuse

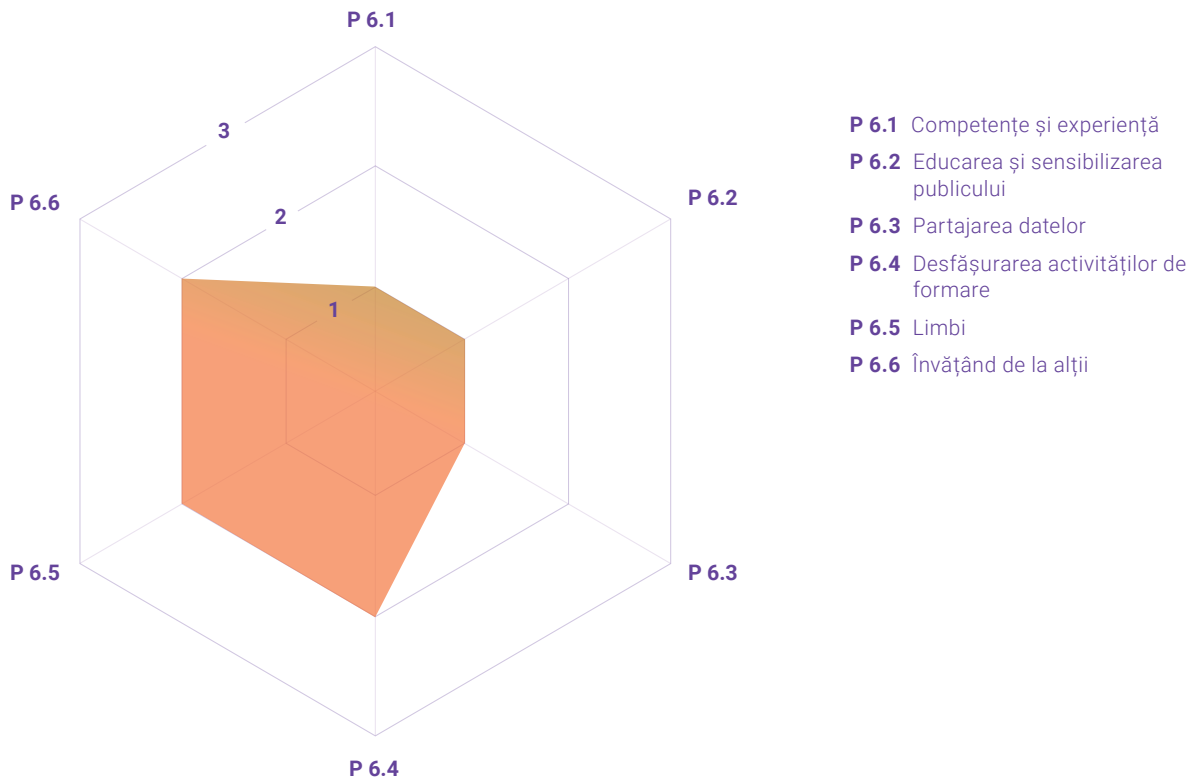
I. Semnarea acordurilor cu administrațiile publice locale învecinate cu municipiul Chișinău pentru protecția și gestionarea ecosistemelor naturale

II. Transparentizarea activității Î.M Asociația de gospodărire a spațiilor verzi

III. Identificare și menținerea ecosistemelor care contribuie la reducerea riscurilor

2.7 Esențialul 6 – Consolidarea capacității instituționale pentru reziliență

Consolidarea capacităților autorității locale pentru prevenirea riscurilor și pentru pregătirea răspunsului pentru dezastre ar trebuie să fie un domeniu prioritar.

Existența competențelor și localizarea acestora

Orașul dispune de acces la competențele necesare pentru a interveni în cazul scenariilor de dezastru identificate, lacunele fiind identificate la capitolul resurselor umane calificate și cu experiență în materie de planificare pre-eveniment. De exemplu, nu există o direcție sau un funcționar public responsabil de domeniul de creștere sau îmbunătățire a rezilienței.

Situația este mai bună dacă analizăm capacitatea de intervenție în timpul evenimentului sau post-eveniment. Avantajul major al Chișinăului este proximitatea față de autoritățile centrale. Totodată, municipiul este unul dintre puținele localități din țară unde numărul populației continuă să crească

(chiar dacă la nivel de țară numărul populației descrește) iar acest lucru asigură un acces bun la forță de muncă calificată care ar putea fi antrenată și utilizată în cazul în care s-ar întâmpla un dezastru.

La această capitol, la fel este important de menționat și capacitatea de accesare internațională a resurselor umane. De exemplu, în cazul crizei COVID-19 a fost utilizat și ajutorul paramedicalor Români. În luna mai, 42 de medici din România au activat în diferite spitale din Republica Moldova oferind suport medicilor locali timp de două săptămâni. În acest context, acordul de colaborare între Republica Moldova și România (SMURD Transfrontalier) reprezintă un element important pentru reziliența sistemului de sănătate în cazul situațiilor de urgență, dezastre sau situații excepționale.

Educarea și sensibilizarea publicului

Chișinăul dispune de o capacitate relativ bună de a comunica cu publicul. Autoritățile au la dispoziție diferite canale de comunicare, astfel mesajele pot ajunge destul de repede la cetățenii orașului.

Dar punctajul la acest indicator a fost afectat de lipsa unei campanii coordonate a publicului. Participanții la atelier au constatat că există tentative de producere a unor campanii de sensibilizare și educare a publicului despre dezastre și riscuri. Dar campania nu este una comprehensivă și nu acoperă toate riscurile relevante pentru municipiul Chișinău. De cele mai deseori, campaniile sunt desfășurate de către Inspectoratul General pentru Situații de Urgență (IGSU) cu implicare redusă din partea autorității locale. Astfel, există mult loc pentru îmbunătățirea colaborării între municipiul Chișinău și IGSU pentru dezvoltarea unei campanii extinse care să conțină detalii despre toate riscurile relevante pentru municipiul Chișinău.

Partajarea datelor

Așa cum a fost specificat la esențialul 2, la ora actuală există o partajare limitată de date între instituțiile relevante și participare redusă din partea cetățenilor și societății civile în procesele de reducere a riscurilor la dezastre și interpretare a datelor. Nu există un portal de date public care să conțină informație detaliată despre principalele riscuri. În acest sens, este relevant de menționat experiența primăriei Chișinău la elaborarea paginii web <https://stopcoronavirus.chisinau.md/> care conține toate informațiile relevante despre noul virus. Acest exemplu pozitiv ar putea fi replicat, pentru elaborarea unui portal de date deschis cu includerea informației despre riscuri și pericole.

Desfășurarea activităților de formare

Responsabilitatea pentru desfășurarea și organizarea activităților de formare aparține Inspectoratului General pentru Situații de Urgență (implicarea autorității locale este una extrem de limitată). Instruirile sunt organizate periodic, iar majoritatea cursurilor sunt disponibile atât în limba română, cât și în limba rusă. Punctul slab al acestor cursuri este aria de acoperire. De regulă, la aceste cursuri participă doar autoritățile centrale și locale. La această etapă nu a fost constatată implicarea agenților economici, reprezentanților societății civile sau a cetățenilor. Totodată, unele module din cadrul acestor cursuri ar putea fi actualizate pentru a reflecta mai bine cadrul de la Sendai și noua abordare privind managementul riscurilor la dezastre.

Schimbul de cunoștințe

Municipiul Chișinău acordă o atenție sporită schimbului de cunoștințe și învățării din experiența altor orașe. Domeniile prioritare la acest capitol ar fi: dezvoltarea urbană, modernizarea infrastructurii și dezvoltarea sustenabilă a transportului public.

În perioada crizei COVID-19, primăria municipiului Chișinău este unul din orașele proiectului trilateral Împreună împotriva COVID - 19 - Mannheim - Chișinău – Cernăuți. În cadrul acestui proiect medicii din Germania au împărtășit practiciile lor în lupta cu infecția. Iar în luna septembrie, municipiul Chișinău a devenit parte a rețelei globale UNESCO Orașe care învață. Obiectivul acestei rețele este împărtășirea celor mai bune politici și practici pentru soluționarea diferitor probleme cu care se confruntă aglomerările urbane.

Astfel, experiența anterioară a Chișinăului cuplată cu aderența la campania orașelor reziliente 2030 lansată de oficiul UNDRR ar trebui și mai mult să extindă posibilitățile autorităților locale de a învăța de la alții practici benefice pentru creșterea rezilienței locale. Totodată, aceste activități vor forțifica cooperarea instituțională regională.

Mesajele cheie

Punctele forte

- I. Capacitatea de accesare internațională a resurselor umane
- II. Municipiul Chișinău acordă o atenție sporită schimbului de cunoștințe și învățării din experiența altor orașe. Domeniile prioritare la acest capitol ar fi: dezvoltarea urbană, modernizarea infrastructurii și dezvoltarea sustenabilă a transportului public.

Lacunele

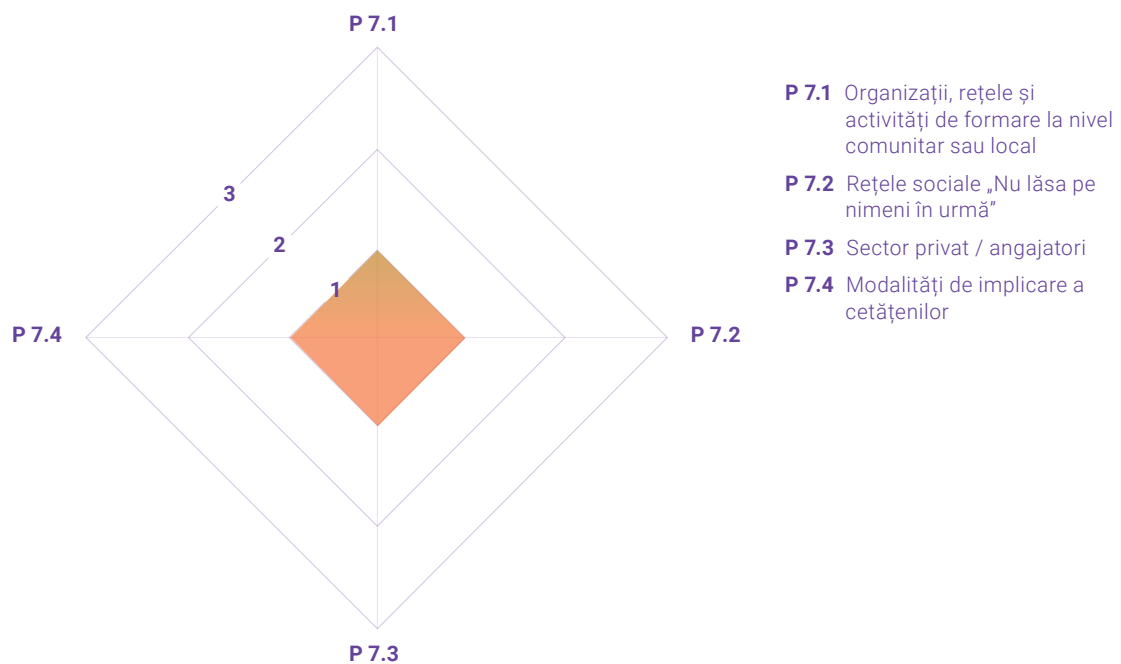
- I. Partajare limitată de date între instituțiile relevante
- II. Participare redusă din partea cetățenilor și societății civile în procesele de reducere a riscurilor la dezastre și interpretare a datelor
- III. Nu a fost constatată implicarea agenților economici, reprezentanților societății civile sau a cetățenilor în activitățile de formare

A acțiunile propuse

- I. Consolidarea capacităților funcționarilor publici în domeniul reducerii riscurilor la dezastre
- II. Dezvoltarea unui portal de date care să conțină informație detaliată despre principalele riscuri
- III. Evaluarea competențelor și resurselor financiare necesare pentru a răspunde scenariilor de dezastre

2.8 Esențialul 7 – Înțelegerea și consolidarea capacității sociale pentru reziliență

Efortul autorității publice locale trebuie să conțină o puternică componentă de implicare pleneră a sectorului privat, a societății civile și altor grupuri de cetățeni procesele de reducere a riscurilor la dezastre.

La evaluarea acestui indicator s-a observat că există o implicare mai redusă a organizațiilor societății civile și a cetățenilor în activitățile de planificare pre-eveniment și post-eveniment, dar o participare destul de bună la acțiunile de răspuns, atunci când acestea sunt solicitate și organizate de către autoritatea locală. Un exemplu relevant în acest sens a fost colaborarea între Direcția generală asistență socială și sănătate a Consiliului municipal Chișinău și Inițiativa împreună împotriva COVID-19. Peste 500 de voluntari au ajutat municipalitatea să distribuie produse alimentare persoanelor vârstnice și celor cu probleme cronice de sănătate. Astfel, ar fi recomandabil ca aceste colaborări să devină o parte integrantă a activității de zi de zi a primăriei, în mod special prin îmbunătățirea participării organizațiilor cheie din societatea civilă interesate de domeniul de reducere a riscurilor la dezastre la etapa de planificare.

În cadrul atelierului la fel s-a constatat că deși există o cartografiere a populației social-vulnerabile, până în prezent nu au fost elaborate sau dezvoltate programe de formare pentru această categorie de persoane. Informarea și instruirea tuturor cetățenilor este importantă, cu atât mai mult a populației vulnerabile care ar putea fi afectată în mod disproporționat în cazul în care s-ar produce un dezastru (ex. cutremur/inundație). Programul de formare ar trebui să ofere cunoștințe practice de pregătire pentru principalele riscuri identificate pentru municipiul Chișinău: elaborarea de materiale informative, efectuarea de exerciții de simulare, dezvoltarea abilităților de reacție în cazul producerii unor dezastre. Domeniul respectiv este unul în care autoritatea locală ar putea implica mai mult voluntarii din diferite organizații comunitare pentru a crește reziliența și pentru a dezvolta un comportament pro-activ din partea cetățenilor (ex. conștientizarea riscului, pregătirea adecvată).

Autoritatea locală nu cunoaște exact ponderea de agenți economici care dispun de un plan documentat de continuitate a activității, dar având în vedere că implementarea abordării de reducere a riscurilor este abia la început, numărul companiilor care dispun de astfel de planuri ar trebui să fie destul de redus, în special în cazul întreprinderilor mici și mijlocii (companiile mari și cele cu capital străin, au șanse mai mari să dispună de astfel de planuri). Pentru îmbunătățirea acestui indicator ar trebui ca subiectul de reziliență și pregătire pentru dezastre să fie integrat în discuțiile generale care au loc între sectorul de afaceri și primărie. Pe lângă încurajarea companiilor din oraș să-și dezvolte planuri de continuitate, acestea ar trebui coordonate inclusiv cu planul

de reziliență al orașului, astfel încât să fie asigurată o sinergie cât mai bună între toți actorii.

O posibilitate pentru APL ar fi semnarea unor memoranduri de înțelegere cu companiile mai mari din oraș în vederea creșterii și consolidării capacității sociale pentru reziliență. Ca exemplu, recent Organizația Națiunilor Unite în Moldova a semnat un memorandum cu Moldcell care prevede implementarea și realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă. Crearea acestor exemple de succes, ar putea crește gradul de conștientizare a importanței acestui subiect, astfel încurajând companiile private să aloce mai mult efort pentru acest domeniu.

Mesajele cheie

Punctele forte

- I. Există o cartografiere a populației social-vulnerabile
- II. Experiența semnării Memorandumurilor de Înțelegere cu companii private în ceea ce privește atingerea unor obiective sociale globale
- III. O rețea bună de voluntari care pot fi mobilizați în diferite scenarii de dezastru

Lacunele

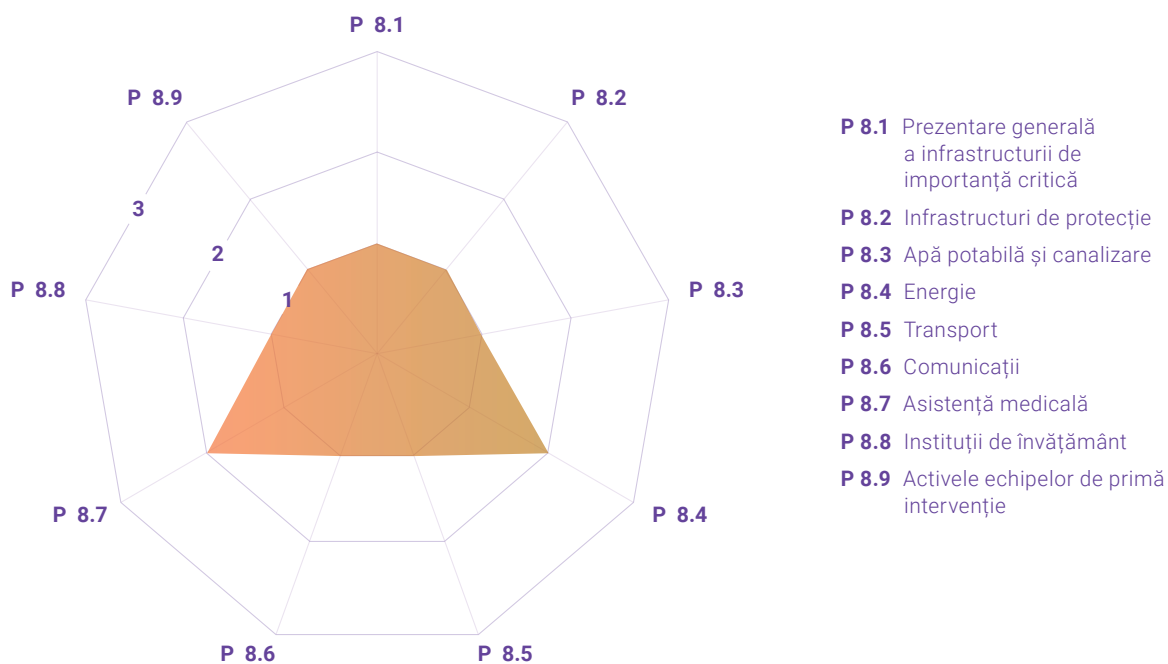
- I. Participare limitată a organizațiilor societății civile și cetățenilor la activități de planificare înainte și după eveniment
- II. Lipsa programelor de instruire pentru populația social-vulnerabilă
- III. Lipsa de informații cu privire la ponderea companiilor care au un plan de continuitate a activității în caz de dezastru

Acțiunile propuse

- I. Elaborarea unui instrument digital pentru a ajuta cetățenii să înțeleagă riscurile și să cunoască cum să acționeze în cazul diferitor dezastru (ex. cutremur, inundație)
- II. Implicarea cetățenilor și societății civile în activitățile de planificare a răspunsului față de dezastru
- III. Desfășurarea campaniilor de informare cu privire la siguranța cetățenilor și reducerea riscului la dezastru (informație despre riscuri, scenarii și potențiale pericole)
- IV. Organizarea simulărilor anuale pentru pregătirea cetățenilor pentru eventuale dezastru

2.9 Esențialul 8 – Creșterea rezilienței infrastructurii

Creșterea semnificativă a investițiilor pentru infrastructura critică care reduce riscurile (ex. protecția împotriva inundațiilor) și încurajarea dezvoltării unei infrastructuri flexibile și inteligente capabile să facă față schimbărilor climatice.

Pentru a înțelege mai bine potențialele daune asupra infrastructurii, orașele din lume utilizează diferite modele pentru a proiecta potențialul impact asupra elementelor critice din infrastructură. Rezultatele acestui exercițiu contribuie la direcționarea investițiilor spre zonele care au cea mai mare nevoie de ele. La ora actuală, asemenea modelare nu este utilizată la nivel local, inclusiv din cauza lipsei de capacități umane, dar și cunoștințe în domeniu.

La nivelul municipiului Chișinău există o listă a infrastructurii critice și o parte din riscuri sunt înțelese (vezi esențialul 2). Dar așa cum a fost menționat anterior, actualizarea scenariilor de risc și probabilitatea acestora nu are loc la intervale stabilite în timp. Astfel, există riscul ca o parte din cunoștințe să nu reflecte realitatea din teren.

Mentenanța infrastructurii critice, în mod special a infrastructurii de protecție reprezintă o provocare majoră pentru municipalitate, în mod special în cazul în care elemente de infrastructură nu sunt în gestiunea directă a municipalității. Barajul de la Ghidighici este un exemplu bun în acest sens. Acesta este administrat de către Agenția Apele Moldovei, autoritate administrativă din subordinea Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului. Barajul a fost construit în anul 1942 și a beneficiat doar de o singură reparație în ultimii 40 de ani (lucrările de consolidare a acestuia au avut loc în anul 2016). În cazul în care barajul ar ceda, municipiul Chișinău și suburbiile acestuia ar fi principalele victime. La ora actuală, nu există în program de finanțare care ar asigura întreținerea infrastructurii de protecție la un nivel care ar corespunde celor mai bune practici din domeniu.

Apă și canalizare

Sistemul de alimentare cu apă și canalizare din capitală este gestionat de către S.A. Apă-Canal Chișinău. Conform datelor oferite de către companie, majoritatea rețelelor de alimentare cu apă și canalizare, inclusiv instalațiile au un grad avansat de uzură. Starea nesatisfăcătoare a rețelei este confirmată și de numărul înalt de accidente ce au loc în perioada rece a anului (schimbarea temperaturii solului afectează negativ structura țevilor).

Se estimează că schimbările climatice ar putea pune cerințe suplimentare asupra capacității de evacuare a apelor crescând riscul de inundații. Acest lucru este deja vizibil atunci când sunt perioade cu ploi abundente. Schimbarea regimului de precipitații reprezintă un risc înalt pentru sectorul de apă și canalizare.

În aceste condiții, s-a constatat un grad redus de reziliență pentru aceste sisteme. Pentru îmbunătățirea acestora este necesar de modernizat rețelele și de implementat acțiuni care ar contribui la conservarea mai bună resurselor de apă, cum ar fi reducerea cererii pentru apă și reducerea pierderilor din sistem.

Energie

Î.C.S. Premier Energy SRL este furnizorul de energie electrică în municipiul Chișinău. Activitatea companiei este reglementată de către regulamentele și deciziile Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică. În cazul producerii dezastrilor, există protocoale de comunicare și organizare a activităților ce urmează să fie întreprinse pentru remedierea tuturor avariilor. Dialogul constant cu Inspectoratul general pentru situații de urgență și autoritatea publică fiind elementele de bază ale cooperării în situațiile de urgență.

La nivelul întreprinderii activează Comitetul de gestiune a riscurilor și oportunităților a cărui funcție este asigurarea predictibilității și durabilității în activitatea operațională a companiei. Participanții au constatat un grad relativ bun de reziliență a rețelelor electrice. Totodată, în condițiile în care compania este una privată, investițiile viitoare în reziliență vor ține de responsabilitatea companiei și a autorității de reglementare a pieței energetice.

Transport

Riscul major identificat în cadrul atelierului a fost starea mai puțin satisfăcătoare a podurilor din capitală. Majoritatea dintre ele necesită intervenții de reparație urgente. Ca și în cazul infrastructurii de protecție, podurile din capitale nu au beneficiat de investiții, domeniul respectiv fiind subfinanțat pentru o perioadă îndelungată. Iar în cazul unui cutremur mai puternic, ar putea fi afectate importante conexiuni între diferite zone ale orașului.

Recent au fost finalizate lucrările de reconstrucție a străzii Albișoara. Un element important în procesul de reabilitare a fost extinderea capacității rețelei de canalizare pluviale, strada fiind des afectată de inundații. Aspectul pozitiv al proiectului de reabilitare a fost încercarea de a integra elemente care ar permite infrastructurii să facă față diferitor scenarii de dezastru. Cu toate acestea, la ora actuală nu există o abordare integrată la nivelul municipalității pentru integrarea aspectelor climatice la reabilitarea sau modernizarea drumurilor.

La nivelul autorităților publice locale au fost identificate capacități reduse pentru a efectua cercetări și analize cu privire la impactul schimbărilor climatice și dacă aceste schimbări contribuie la o degradare mai rapidă a infrastructurii (ex. temperaturi mai ridicate și mai puține precipitații).

Modernizarea infrastructurii și transportului public reprezintă una din prioritățile autorităților locale. În condițiile în care și în viitor vor fi investite resurse semnificative pentru acest domeniu este important de asigurat ca prevederile de reziliență să fie integrate în proiectele de reabilitare. Toată infrastructura nouă și treptat și cea existentă trebuie pregătită și adaptată pentru efectele schimbărilor climatice pe termen lung (ex. temperaturile mai ridicate). Iar fiecare proiect investițional nou ar trebui să demonstreze cum implementarea acestuia va duce la creșterea generală a rezilienței municipiului.

Mesajele cheie

Punctele forte

- I. Există o listă a infrastructurii critice
- II. Creșterea surselor financiare pentru investițiile capitale în infrastructură

Lacunele

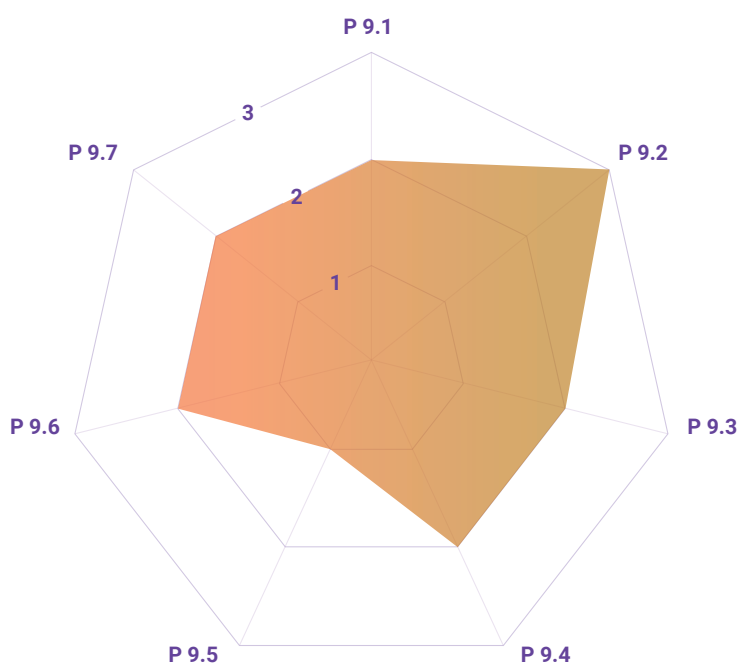
- I. Actualizarea scenariilor de risc și probabilitatea acestora nu are loc la intervale stabilite în timp
- II. Nu sunt utilizate modelările pentru a înțelege mai bine impactul dezastrului asupra infrastructurii
- III. Nu există în program de finanțare care ar asigura întreținerea infrastructurii de protecția la un nivel care ar corespunde celor mai bune practici din domeniu
- IV. Capacități reduse pentru a efectua cercetări și analize cu privire la impactul schimbărilor climatice
- V. Majoritatea rețelelor de alimentare cu apă și canalizare, inclusiv instalațiile au un grad avansat de uzură
- VI. Starea mai puțin satisfăcătoare a podurilor din capitală

Acțiunile propuse

- I. Actualizarea listei infrastructurii critice pentru municipiul Chișinău
- II. Evaluarea vulnerabilității infrastructurii existente la pericolele naturale
- III. Stabilirea parteneriatelor cu universități și centre de cercetare pentru utilizarea modelelor de proiectare a impactului dezastrului asupra diferitor elemente ale infrastructurii critice
- IV. Evaluarea gradului de siguranță a instituțiilor școlare și instituțiilor medicale
- V. Crearea unui mecanism intersectorial pentru gestionarea infrastructurii critice

2.10 Esențialul 9 – Asigurarea răspunsului eficient la dezastru

Înțelegerea deplină a impactului unui pericol și capacitatea de a informa cetățenii orașului expuși acestui pericol într-un mod credibil și accesibil reprezintă elementele cruciale pentru un răspuns eficient la dezastru.

- P 9.1** Avertizare timpurie
- P 9.2** Planuri de gestionare a evenimentelor
- P 9.3** Personalul / necesitățile echipelor de intervenție
- P 9.4** Necesitățile de echipamente și ajutoare
- P 9.5** Alimente, adăpost, produse de larg consum și aprovizionare cu combustibil
- P 9.6** Interoperabilitate și cooperare inter-disciplinară
- P 9.7** Exerciții

Scorul obținut la acest indicator a fost cel mai bun rezultat obținut la evaluarea tuturor celor 10 esențiale. Acesta confirmă o dată în plus faptul că o bună parte din activități sunt concentrate pe asigurarea unui răspuns post-eveniment și mai puțin pe aspectele de planificare pre-eveniment și activități pro-active pentru reducerea riscurilor la dezastru.

Participanții la atelier au confirmat faptul că la nivelul municipiului Chișinău există un sistem de avertizare timpurie (sistem de alarmă pe întreaga suprafață a orașului) care ar putea fi utilizat în cazul unui dezastru. Sistemul este verificat și testat cel puțin o dată pe an. La acest capitol este impor-

tant de menționat că deși sistemul există, acesta nu a fost modernizat pe parcurs, iar unele caracteristici s-ar putea să nu mai corespundă cu rigorile actuale.

Un alt punct slab al sistemului actual de alarmă este că acesta nu a fost dezvoltat utilizând abordarea de jos în sus, care să reflecte nevoile comunităților și cetățenilor. Iar din această cauză ar putea să existe lacune în cunoștințe cu privire la acțiunile care trebuie implementate la activarea alarmelor.

Totodată, există mult loc de îmbunătățire pentru diversificarea canalelor de avertizare, în mod special prin utilizarea

rețelei telefoniei mobile sau a liderilor din comunitate. Deși de mai mulți ani în spațiul public se discută despre mecanismul de alertă prin intermediul telefoanelor, până la moment acest mecanism nu a fost pus în funcțiune).

La nivelul IGSU există un plan de gestionare a crizelor și sunt trasate acțiuni care ar permite un răspuns potrivit la situațiile de urgență în cazul producerii unui dezastru. Sunt stabilite canale de comunicare între autoritatea locală, autoritățile centrale și IGSU. Planul de intervenție la IGSU prevede ca

toate cartierele să poată să fie acoperite în termen de 48 de ore de la declasarea unui dezastru. Provocarea la acest capitol ar fi disponibilitatea tuturor echipamentelor necesare. Există o definiție clară a necesităților, dar nu întotdeauna există o acoperire financiară a acestor necesități, iar acest lucru ar putea îngreuna activitatea echipelor de intervenție. Totodată, ar putea fi îmbunătățită implicarea autorității locale în elaborarea planului de gestionare a crizelor de către IGSU.

Mesajele cheie

Punctele forte

- I. Autoritățile sunt concentrate pe asigurarea unui răspuns post-eveniment
- II. Există un sistem de avertizare timpurie care ar putea fi utilizat în cazul unui dezastru

Lacunele

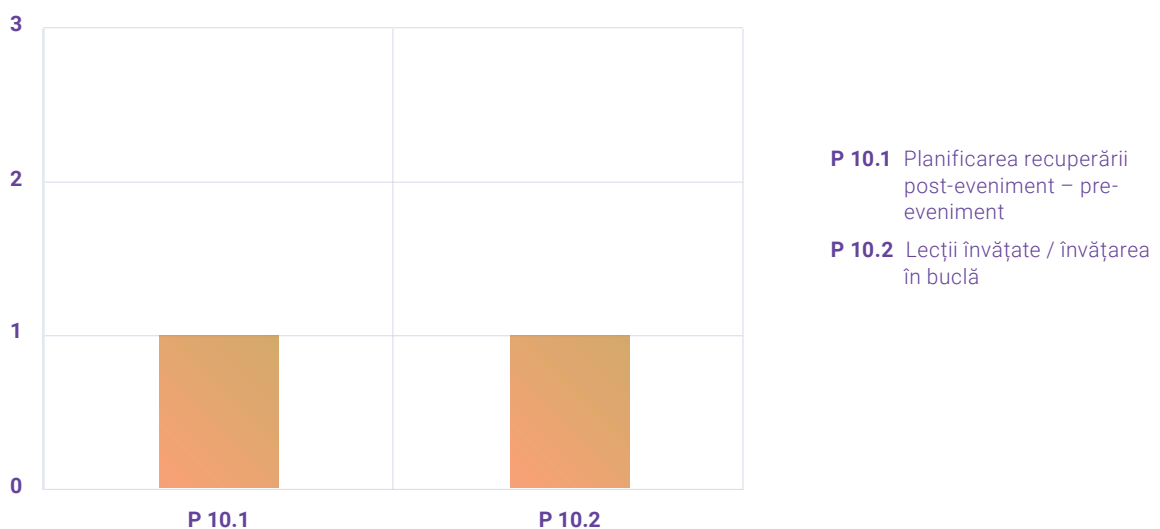
- I. Lipsa disponibilității tuturor echipamentelor necesare pentru a asigura un răspuns adecvat
- II. Resurse financiare limitate pentru a acoperi toate nevoile
- III. Sistemul de avertizare timpurie nu a fost actualizat de mult timp
- IV. Lacune în cunoștințe cu privire la acțiunile care trebuie întreprinse de cetățeni atunci când sistemul timpuriu este activat
- V. Lipsa diversificării canalelor de avertizare

Acțiunile propuse

- I. Diversificarea canalelor de avertizare, în mod special prin utilizarea rețelei telefoniei mobile
- II. Elaborarea și revizuirea planurilor de răspuns astfel încât să fie asigurată sinergia între toate instituțiile responsabile de răspunsul eficient la dezastru
- III. Testarea în practică a planurilor aprobate pentru a determina eficiența și eficacitatea acțiunilor propuse
- IV. Desfășurarea exercițiilor practice (atât pentru personalul din instituțiile publice, dar și pentru cetățeni) pentru a pregăti mai bine comunitatea pentru diferite scenarii de risc

2.11 Esențialul 10 – Accelerarea recuperării și reconstruirii de o calitate mai bună

Multe lecții nu se învață din cauza lipsei dovezilor și evidențelor. Cu toate acestea, trebuie depus efort suplimentar pentru a mecanism riguros și sistematic pentru evaluarea răspunsului și învățarea lecțiilor.

Orice plan eficient de reducere a riscurilor la dezastre trebuie să reducă semnificativ impactul unui pericol. Dar așa cum reziliența înaltă nu elimină complet vulnerabilitatea față de un anumit pericol, este extrem de dificil de cuantificat beneficiul rezilienței și de estimat care ar fi fost rezultatul în cazul în care măsurile de planificare nu ar fi fost implementate. Iar acest fapt îngreunează convingerea cetățenilor și factorilor de decizie cu privire la finanțarea în continuare a măsurilor de reziliență.

Capacitatea redusă de a învăța lecții este confirmată și de lipsa unui raport public cu privire la răspunsul autorităților ca urmare a ninsorilor abundente din aprilie 2017. De exemplu, la etapa inițială au existat lacune în comunicare între autoritatea publică locală și cea centrală. Deși la moment autoritățile încearcă să fie mai pro-active în acest domeniu, nu se cunoaște exact cum și dacă experiența din 2017 a contribuit la îmbunătățirea canalelor de comunicare între nivelul local și central.

Mesajele cheie

Punctele forte

I. O bună înțelegere a importanței evaluării răspunsului și a învățării lecțiilor

II. Cadrul instituțional

Lacunele

I. Învățare redusă după dezastre

II. Lipsa unei practici de a elabora rapoarte publice care să conțină lecții învățate după dezastre

Acțiunile propuse

I. Instituirea unui mecanism care va asigura că lecțiile din eșecurile trecute vor fi învățate, iar concluziile vor fi integrate în procesele viitoare

II. Actualizarea codurilor de construcții ca urmare a lecțiilor învățate

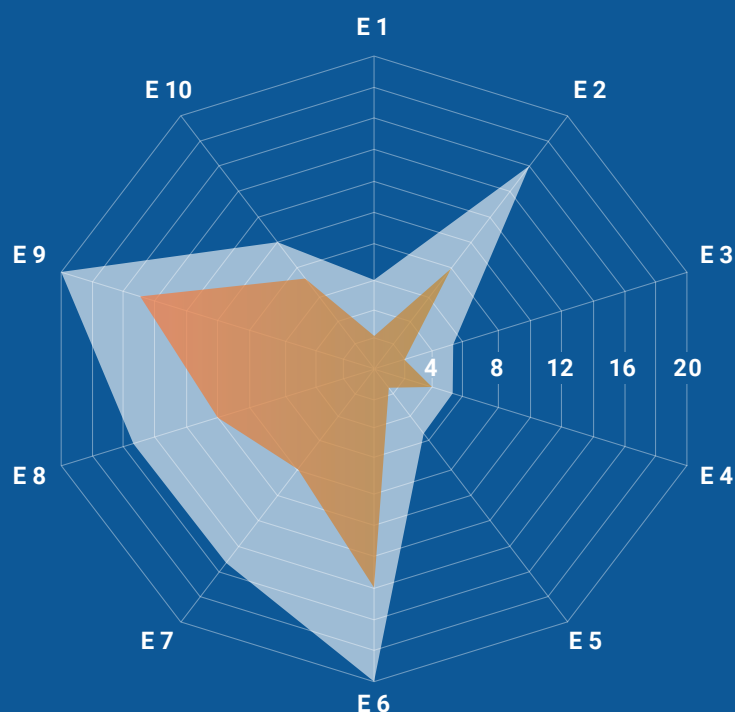
3

Addendum-ul Rezilienței Sistemului de Sănătate Publică

Addendum-ul reprezintă un instrument care permite integrarea elementelor ce țin de sănătate publică în planul general al orașului de reducere a riscului la dezastre. Identificarea tuturor punctelor slabe din sistemul municipal de sănătate, va permite autorităților municipale să-și îmbunătățească reziliența în viitor. Addendum-ul este la fel structurat în baza celor Zece Esențiale.

3.1 Scorul general

Scorul general pentru această evaluare a fost de **68 de puncte din 115 puncte posibile**.

- E1** Pregătirea pentru reziliență
- E2** Identificarea și înțelegerea scenariilor de risc
- E3** Consolidarea capacității financiare
- E4** Dezvoltarea urbană reziliență
- E5** Salvagardarea amortizatoarelor naturale
- E6** Consolidarea capacității instituționale
- E7** Consolidarea capacității sociale
- E8** Creșterea rezilienței infrastructurii
- E9** Asigurarea răspunsului eficient la dezastre
- E10** Accelerarea recuperării și reconstruirii de o calitate mai bună

Principalele provocări în domeniul rezilienței sistemului de sănătate publică în municipiul Chișinău:

1. Un sistem integrat a asistenței medicale și o infrastructură modernă, începând cu asistența medicală primară și finisând cu asistența medicală specializată;
2. Gestionarea slabă a datelor de asistență medicală;
3. Reflectarea mai slabă a dimensiunilor comunitare la oferirea serviciilor de asistență medicală;
4. Comunicarea strategică redusă – dezinformarea și zvonurile, în mod special pe rețelele de socializare afectează semnificativ efortul autorităților în scenariile de pandemie și contribuie la reducerea gradului de încredere în informațiile oferite de instituțiile publice.

Acțiunile pe care la va întreprinde municipiul Chișinău pentru a-și îmbunătăți reziliența:

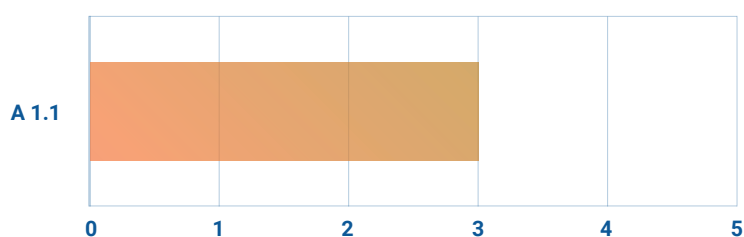
- Integrarea sănătății publice în planurile de recuperare elaborate de către IGSU pentru municipiul Chișinău;
- Elaborarea planurilor strategice pentru pregătire, răspuns și recuperare pentru sistemul de sănătate municipal;
- Implicarea profesioniștilor din sănătatea publică la elaborarea Planului Urbanistic General și Planurilor Urbanistice Zonale;
- Actualizarea scenariilor pandemice și integrarea acestora cu alte riscuri specifice pentru Chișinău;
- Modelarea scenariilor în cazurile de pandemie;
- Evaluarea conformității instituțiilor municipale privind respectarea zonării și a normelor de construcție;
- Evaluarea competențelor și abilităților relevante ale forței de muncă din sănătatea publică necesare activării în cadrul diferitor scenarii de dezastre;
- Stabilirea de parteneriate cu organizațiile comunitare pentru identificare și rezolvarea problemelor de sănătate a comunităților locale.

3.2 Esențialul 1 – Pregătirea pentru reziliență

În cadrul evaluării s-a constatat că instituțiile din sănătate publică depun eforturi pentru a integra aspectele de reziliență în activitate. Provocarea majoră la acest capitol este ruptura care există între discuțiile din sănătate cu celelalte procese care au loc la nivel de municipalitate. La nivel local sunt încă multe procese care se întâmplă în paralel și sunt indepen-

dente unele de altele. De exemplu, reziliența sistemului de sănătate nu este întotdeauna corelată corespunzător cu celelalte procese din primărie, cum ar fi planificare bugetară. Acest lucru nu permite identificarea legăturii între reziliență și investițiile necesare pentru a crește calitatea și capacitatea serviciilor medicale.

A 1.1 Sectorul sănătății face parte din governanța multisectorială a gestionării riscurilor de dezastre

Mesajele cheie

Punctele forte

I. Instituțiile medicale înțeleg importanța planificării și pregătirii pentru reziliență

Lacunele

I. Lipsa de sinergie între profesioniștii din domeniul sănătății și planificarea la nivel local

Acțiunile propuse

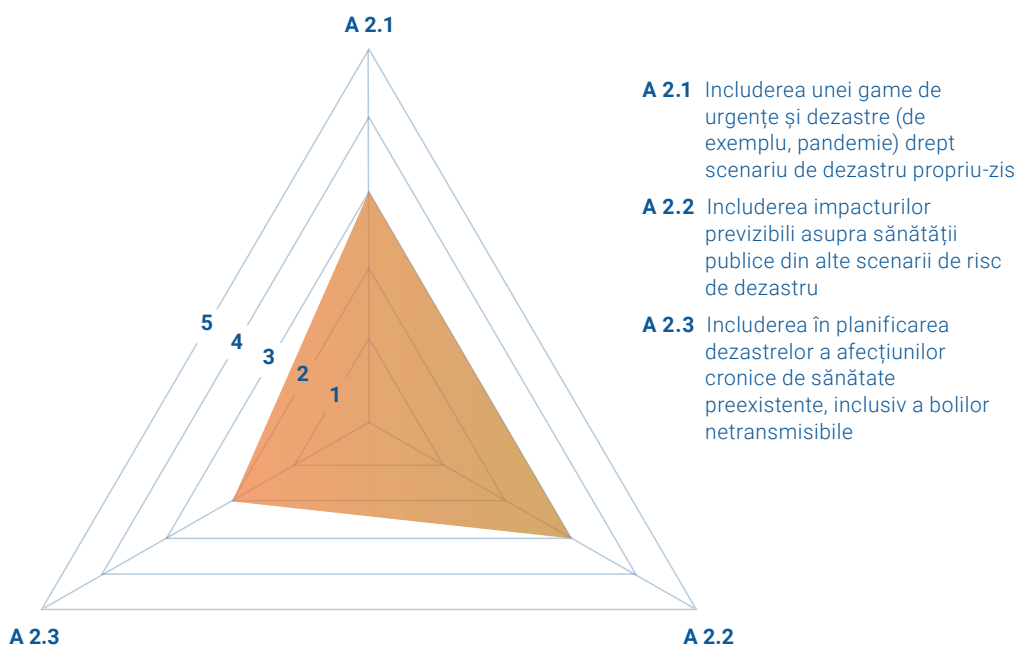
I. Integrarea sănătății publice în planurile de recuperare elaborate de către IGSU pentru municipiul Chișinău

II. Elaborarea planurilor strategice pentru pregătire, răspuns și recuperare pentru sistemul de sănătate municipal

III. Implicarea profesioniștilor din sănătatea publică la elaborarea Planului Urbanistic General și Planurilor Urbanistice Zonale

IV. Implicarea părților interesate (organizațiile comunitare, societatea civilă, cetățenii) în planificarea acțiunilor de recuperare a sistemului de sănătate ca urmare dezastrilor

3.3 Esențialul 2 – Identificarea, înțelegerea și întrebuințarea scenariilor de risc curente și viitoare

Urgențele și dezastrele sunt analizate, dar nu toate impacturile sunt modelate. Acest lucru ar putea afecta abilitățile de monitorizare și prevenire a viitoarelor pandemii.

Epidemiile și maladiile contagioase reprezintă un pericol înalt. Cu toate acestea, pandemiile, cel puțin până la etapa aceasta au fost tratate ca evenimente cu probabilitate relativ joasă. Iar din acest considerent nu au fost elaborate mecanisme clare de acțiune în cazul producerii unui asemenea eveniment. Actualizarea scenariilor pandemice și integrarea acestora cu celelalte riscuri relevante pentru Chișinău ar trebuie să fie o prioritate în viitorul apropiat.

Au fost identificate două provocări pentru acest indicator. Înțelegerea redusă a suprapunerii mai multor evenimente care ar putea crește semnificativ necesitatea de accesare a serviciilor medicale, existând riscul ca la etapa inițială disponibilitatea personalului și a unităților de sănătate să fie depășite. De exemplu, nu a fost evaluat riscul de suprapunere a crizei COVID-19 cu gripa sezonieră și cum sistemul deja suprasolicitat ar putea face față unui asemenea scenariu. Nici afecțiunile cronice nu sunt incluse la elaborarea scenariilor de risc curente și viitoare, existând riscul ca perioada de recuperare urmare a unui dezastru să fie mult mai mare.

Mesajele cheie

Punctele forte

I. Urgențele și dezastrele sunt analizate (deși nu toate impacturile sunt modulate)

Lacunele

I. Înțelegerea redusă a suprapunerii mai multor evenimente

II. Lipsa de cunoștințe cu privire la impactul deplin al diferitelor situații de urgență și dezastre

Acțiunile propuse

I. Actualizarea scenariilor pandemice și integrarea acestora cu alte riscuri specifice pentru Chișinău

II. Modelarea scenariilor în cazurile de pandemie

III. Creșterea înțelegerii riscului de dezastru pentru sistemul municipal de sănătate

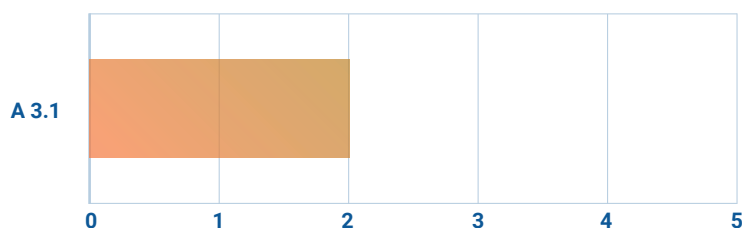
3.4 Esențialul 3 – Consolidarea capacității financiare pentru reziliență

Scorul obținut la esențialul 3 a fost unul dintre cele mai slabe rezultate înregistrat de municipiul Chișinău la evaluarea celor zece esențiale. La etapa inițială a declanșării pandemiei, virusul COVID-19 a scos în evidență capacitatea slabă de pregătire a instituțiilor medicale municipale. Bugetul aprobat în anul 2019, a prevăzut suma de MDL 89 milioane pentru ocrotirea sănătății (suma alocată reprezintă aproximativ 2% din întreg bugetului municipiului Chișinău).

Subfinanțarea continuă a sistemului de sănătate municipal a devenit mult mai vizibilă o dată cu declanșarea pandemiei. La capitolul infrastructurii pot fi menționate clădirile învecinate și dotarea instituțiilor cu aparataj tehnic depășit. Tot-

dată, au existat probleme semnificative la accesul la unele medicamente sau echipament de protecție (mănuși, halate, măști, ochelari). Fondurile municipale utilizate pentru modernizarea spitalelor și îmbunătățirea serviciilor medicale continuă să nu fie suficiente pentru a acoperi necesitățile deja cunoscute.

Participanții la atelier au considerat că nu toate deficiențele sunt pe deplin cunoscute. Au existat mai multe tentative de a elabora studii de fezabilitate și planuri care să identifice toate nevoile, inclusiv și sursele financiare necesare, dar documentele elaborate nu au fost suficient de calitative sau nu au fost implementate.

A 3.1 Finanțarea pentru aspectele de reziliență din domeniul sănătății publice

Mesajele cheie

Punctele forte

I. Peste 50% din toate spitalele din țară și din numărul total de paturi sunt localizate în capitala Republicii Moldova

Lacunele

I. Clădiri vechi și echipament tehnic învechit

II. Buget redus pentru asistența medicală

III. Înțelegerea slabă a tuturor nevoilor instituțiilor sanitare municipale

Acțiunile propuse

I. Alocarea fondurilor pentru finanțarea planurilor strategice pentru pregătire, răspuns și recuperare pentru sistemul de sănătate municipal

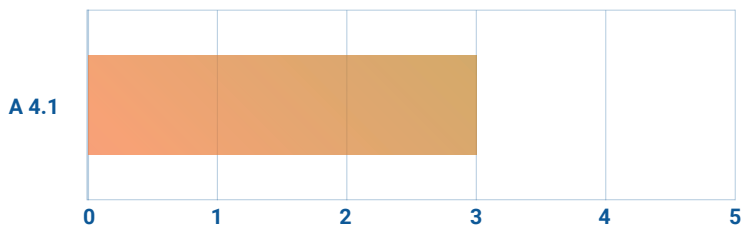
II. Evaluarea necesităților de finanțare pentru aspectele de reziliență din domeniul sănătății

3.5 Esențialul 4 – Urmărirea dezvoltării urbane reziliente

Conform evaluării participanților la atelier a fost constatat că unele unități cheie de sănătate publică nu se conformează normelor care le vor permite să supraviețuiască în cel mai probabil scenariu. Ultimul raport de evaluare a gradului de siguranță al spitalelor din Republica Moldova a fost efectuat în anul 2010. Conform evaluării 4 spitale municipale au fost clasate în grupul A de siguranță (confirmă grad înalt de rezistență la impactul unui dezastru), iar 5 spitale municipale au fost clasate în grupul B (un grad mediu de re-

zistență la impactul unui dezastru). Nici unul din spitalele municipale nu a fost clasat în categoria C care denotă incapacitatea instituției de a asigura o bună funcționare în cazul unor dezastru.

La acest capitol este important de menționat că la nivelul municipalității nu există o cartografiere a celorlalte instituții cheie, cum ar fi farmaciile, centrele medicilor de familie, laboratoarele private, depozitele medicale etc.

A 4.1 Conformitatea facilităților cheie de sănătate cu zonarea terenurilor reziliente și normele de construcție

Mesajele cheie

Punctele forte

I. Spitalele municipal sunt gata să rămână operaționale în cel mai probabil scenariu

Lacunele

I. Ultimul raport de evaluare a gradului de siguranță al spitalelor din Republica Moldova a fost efectuat în anul 2010

II. Nu există o cartografiere a celorlalte instituții cheie, cum ar fi farmaciile, centrele medicilor de familie, laboratoarele private, depozitele medicale

Acțiunile propuse

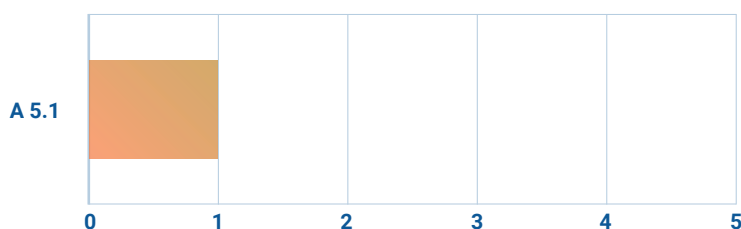
I. Evaluarea conformității instituțiilor municipale privind respectarea zonării și a normelor de construcție

II. Evaluarea conformității (cartografierea) celorlalte instituții: farmaciile, centrele medicilor de familie, laboratoarele private, depozitele medicale etc.

3.6 Esențialul 5 – Salvagardarea amortizatoarelor pentru a spori funcțiile de protecție oferite de ecosistemele naturale

În prezent, integrarea beneficiilor ecologice în proiectarea și dezvoltarea infrastructurii verzi este minimă, iar spațiile verzi sunt create mai mult ca zone de recreere pentru populație și mai puțin pentru obținerea de beneficii pentru sistemul de sănătate publică. Astfel, legătura între protecția oferită de ecosistemele naturale și beneficiile pentru sănătate este încă într-un stadiu rudimentar de dezvoltare.

Una dintre cele mai mari provocări la capitolul investițiilor în infrastructura verde este lipsa informației care să prezinte detaliat beneficiile economice și monetare obținute după efectuarea investițiilor. Deși autoritățile locale alocă bani pentru menținerea zonelor verzi, nu există o înțelegere a rezultatelor investițiilor pentru sănătatea umană și ecosistemele naturale.

A 5.1 Păstrarea și gestionarea serviciilor ecosistemice care oferă beneficii pentru sănătatea publică

Mesajele cheie

Punctele forte

I. Reabilitarea spațiilor verzi este o prioritate pentru autoritățile locale

Lacunele

I. Integrarea beneficiilor ecologice în proiectarea și dezvoltarea infrastructurii verzi este minimă

II. Lipsa informației care să prezinte detaliat beneficiile economice și monetare obținute după efectuarea investițiilor

Acțiunile propuse

I. Identificarea și cartografierea serviciilor ecosistemice care oferă beneficii pentru sănătatea publică

II. Redirecționarea investițiilor către domeniile care ar aduce cele mai multe beneficii pentru sănătate

III. Îmbunătățirea infrastructurii albastre (râuri, lacuri) în Chișinău

3.7 Esențialul 6 – Consolidarea capacității instituționale pentru reziliență

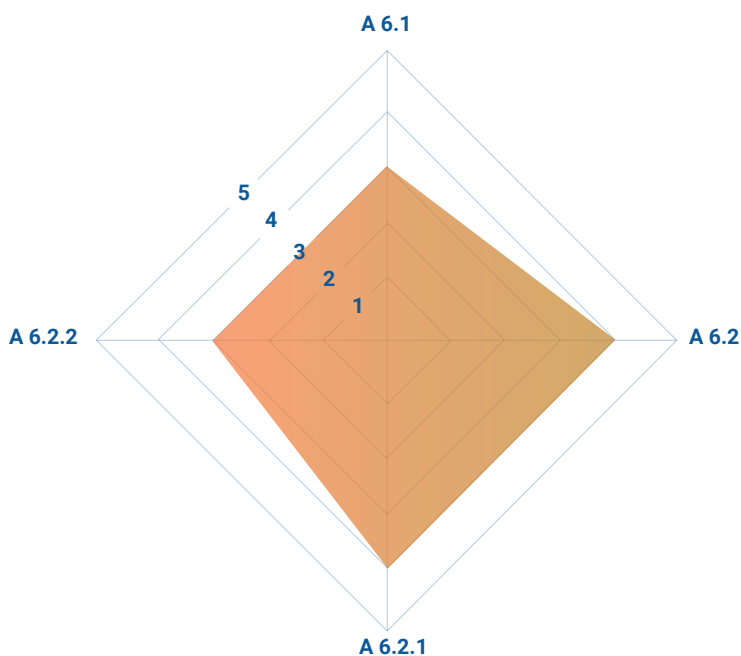
Abilitățile relevante sunt identificate, dar există mai multe deficiențe la capitolul disponibilității forței de muncă. A fost menționat faptul că există mai multe funcții vacante în sistemul de sănătate la nivel de municipiu. Funcțiile vacante reprezintă mai mult o normă, decât excepție, fiind formate pe parcursul ultimelor 10 ani. Astfel, numărul personalului medical și înainte de pandemie era mai jos decât cel necesar, iar orice creștere semnificativă de pacienți ar putea copleși sistemul de sănătate publică. Raportul privind gradul de siguranță al spitalelor din Republica Moldova, la fel a arătat un rezultat mai slab la capacitatea funcțională a instituțiilor municipale în cazul unor dezastre.

În cadrul discuțiilor a fost abordată sănătatea fizică și mentală a lucrătorilor medicali. La etapă inițială, au existat probleme cu dotarea cu echipamentul de protecție, fiind înregistrat un număr relativ înalt de îmbolnăviri în cadrul lucrătorilor medicali. Pe termen mediu, provocările ar putea apărea ca urmare a lucrului îndelungat la o intensitate înaltă (ex. epui-

zare, stres). Prin urmare, este necesară elaborarea politicilor care vor sprijini forța de muncă din domeniul sănătății.

Fără un suport adecvat din partea autorităților, problemele existente în domeniul personalului medical (dificultatea în recrutare și păstrarea personalului) ar putea fi agravate și mai mult. O parte din personal ar putea renunța la muncă, iar eforturile de recrutare deja dificile ar putea deveni și mai dificile.

Existența forurilor de discuție a subiectelor privind sănătatea publică facilitează partajarea datelor din sistemul de sănătate publică cu alte părți interesate. Există și o bază normativ-juridică care asigură cadrul necesar pentru ca acest schimb de informație să aibă loc. Punctul slab identificat de către participanți a fost calitatea informației partajate și lipsa de digitalizare a tuturor fluxurilor importante de date care trebuie să fie partajate în mod constant între autorități și public, după caz.

- A 6.1** Disponibilitatea forței de muncă din domeniul sănătății publice care dețin competențe și abilități relevante pentru reziliența la dezastre
- A 6.2** Partajarea datelor din sistemul public de sănătate cu alte părți interesate
- A 6.2.1** Partajarea altor date cu părțile interesate din sistemul public de sănătate
- A 6.2.2** Protecția și accesul la fișe medicale individuale

Mesajele cheie

Punctele forte

I. Bază normativ-juridică care asigură cadrul necesar pentru ca acest schimb de informație să aibă loc

Lacunele

I. Lipsa de digitalizare a tuturor fluxurilor importante de date

II. Dificultatea în recrutare și păstrarea personalului

III. Atenție limitată la sănătatea fizică și mentală a lucrătorilor medicali în timpul situațiilor de urgență

Acțiunile propuse

I. Evaluarea competențelor și abilităților relevante ale forței de muncă din sănătatea publică necesare activării în cadrul diferitor scenarii de dezastre

II. Creșterea transparenței prin partajarea datelor privind vulnerabilitățile și capacitățile sistemului de sănătate publică cu toate părțile interesate

III. Organizarea instruirilor tematice pentru a pregăti cadrele medicale pentru diferite scenarii de dezastre (ex. cutremur, pandemie)

IV. Elaborarea strategiilor/acțiunilor prioritare pentru creșterea capacității forței de muncă în cazul dezastrelor pentru a satisface nevoile comunității

3.8 Esențialul 7 – Înțelegerea și consolidarea capacității sociale pentru reziliență

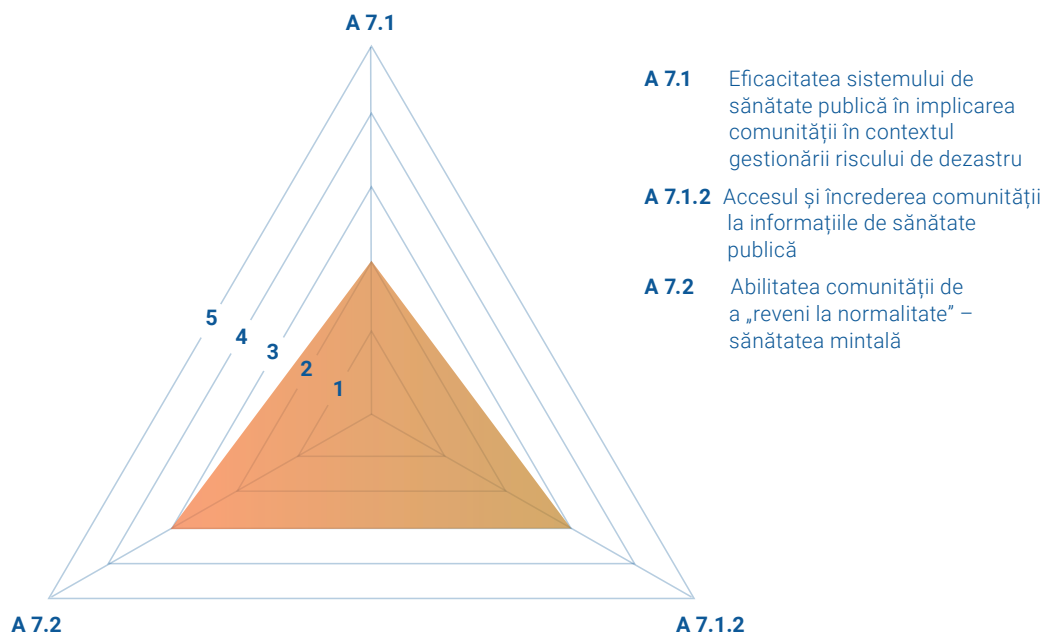
Încrederea comunității la informațiile de sănătate publică înregistrează un nivel moderat (ar trebui îmbunătățită) și variază între diferite grupuri din comunitate (conform percepției descrise de către participanți). Dezinformarea și zvonurile în mod special pe rețelele de socializare au afectat semnificativ efortul autorităților în aducerea sub control a pandemiei. A fost menționată și comunicarea defectuoasă la unele etape ale pandemiei.

Criza COVID-19 a arătat o dată în plus importanța comunicării strategice în cazul subiectelor foarte sensibile. Iar în condițiile în care o parte din societate (din oboseală de lockdown sau poate alte motive) treptat va renunța la respectarea restricțiilor (cum ar fi distanțarea socială sau purtarea corectă a măștii) importanța comunicării crește și mai mult.

În municipiul Chișinău este o acoperire satisfăcătoare a necesităților de sănătate mintală. În capitală activează 5

centre de sănătate mintală, acestea fiind amplasate în toate sectoarele capitalei, iar accesul la aceste servicii este gratuit. Provocarea majoră constă în reticența populației de a accesa aceste servicii. Reticența este provocată inclusiv și de nivelul redus de încredere (aspect menționat mai sus).

Totodată, existența centrelor nu înseamnă neapărat că există o înțelegere cuprinzătoare asupra sănătății mintale a populației pe termen scurt, mediu sau lung. În cazul în care nu au existat precedente cu perioade extinse de lockdown și distanțare socială, o bună parte a impactului, cel puțin la etapa actuală, ar putea să fie necunoscut. Dar este evident că numărul populației care ar putea fi afectată (stare de depresie, stare de anxietate) ar putea să crească. Astfel se impune implementarea unor acțiuni pro-active pentru abordarea necesităților de sănătate mintală a populației din municipiul Chișinău.

Mesajele cheie

Punctele forte

I. O acoperire satisfăcătoare a necesităților de sănătate mintală

Lacunele

I. Nu există acțiuni proactive pentru a aborda dezinformarea și zvonurile pe rețelele de socializare

II. Comunicare slabă din partea autorităților (observată în special în pandemie recentă)

III. Încrederea comunității la informațiile de sănătate publică înregistrează un nivel moderat

Acțiunile propuse

I. Crearea cadrului normativ pentru instituționalizarea grupului de comunicare strategică în cazul unor dezastre

II. Elaborarea unui plan de informare pentru rețelele de socializare și monitorizare a informațiilor false apărute pe rețelele de socializare

III. Stabilirea de parteneriate cu organizațiile comunitare pentru identificare și rezolvarea problemelor de sănătate a comunităților locale

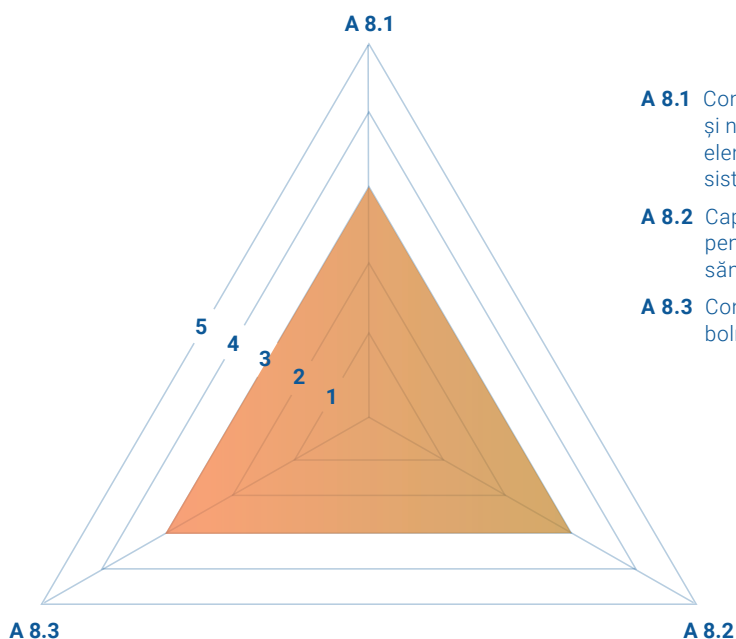
3.9 Esențialul 8 – Creșterea rezilienței infrastructurii

Participanții au constatat că infrastructura sistemului de sănătate publică ar putea fi întreruptă semnificativ în cazul celui mai grav scenariu. Cu toate acestea, ar trebui menționat că la nivelul municipalității nu există o cartografiere a gradului de reziliență a instituțiilor de sănătate publică. Așa cum a fost menționat la esențialul 2, raportul de evaluare a gradului de siguranță a inclus doar spitalele municipale.

Rețelele ingineresti (apă, canalizare, electricitate) au un grad ridicat de uzură și ar putea fi afectate în cazul producerii unui dezastru. Investițiile efectuate pe parcursul anilor au permis menținerea cosmetică a instituțiilor medicale, nefiind efectuate investiții capitale pentru reabilitarea integrală a rețelelor ingineresti.

Un alt aspect care trebuie abordat la acest capitol este utilizarea mai mare a tehnologiilor digitale. În timpul pandemiei a fost lansat serviciul de telemedicină. Pentru a crește reziliența este important ca investițiile în tehnologia și infrastructura digitală să continue, astfel încât sistemul să fie mai bine pregătit pentru viitoarele crize de sănătate publică.

Deși există lacune în disponibilitatea personalului medical (așa cum a fost menționat la esențialul 6), avantajul major al municipiului Chișinău este că pe lângă instituțiile municipale, o bună parte din instituțiile republicane sunt la fel amplasate pe teritoriul orașului. Acest lucru permite să existe o anumită capacitate în cazul unui aflus brusc de pacienți.

- A 8.1** Consolidarea siguranței structurale și nestructurale și funcționalității elementelor de infrastructură a sistemului de sănătate publică care
- A 8.2** Capacitatea de intervenție rapidă pentru infrastructura sistemului de sănătate publică
- A 8.3** Continuitatea îngrijirii celor deja bolnavi

Mesajele cheie

Punctele forte

- I. Experiență în utilizarea tehnologiilor digitale
- II. Instituțiile medicale republicane sunt amplasate în municipiului Chișinău

Lacunele

- I. Nu există o cartografiere a gradului de reziliență a instituțiilor de sănătate publică (cu excepția spitalelor)
- II. Rețelele ingineresti (apă, canalizare, electricitate) au un grad ridicat de uzură și ar putea fi afectate în cazul producerii unui dezastru

Acțiunile propuse

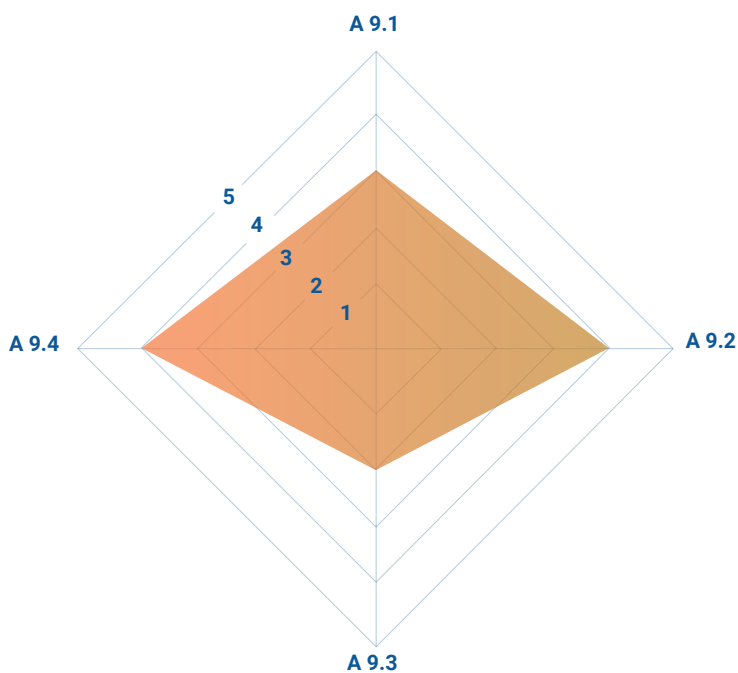
- I. Elaborarea unui program de investiții pentru reabilitarea capitală a instituțiilor cheie ale sistemului municipal de sănătate (inclusiv prin examinarea posibilității emiterii unei obligațiuni municipale)
- II. Evaluarea rutelor de acces la instituțiile cheie ale sistemului municipal de sănătate și impactul diferitor scenarii asupra acestora
- III. Înțelegerea deficiențelor și limitărilor instituțiilor medicale în următoarele domenii: arhitectura clădirilor, amplasare, apă și canalizare, rețele electrice, telecomunicații

3.10 Esențialul 9 – Asigurarea răspunsului eficient la dezastru

În cadrul atelierului s-a constatat că este nevoie de sisteme și protocoale de avertizare timpurie mai bune, în special pentru etapa inițială de apariție a unei amenințări la adresa sănătății publice.

Participanții au considerat că există o capacitate relativ bună pentru a furniza articole și echipamente necesare pentru menținerea sănătății. În municipiul Chișinău există cea mai dezvoltată infrastructură comercială din țară și la nivelul municipalității sunt efectuate evaluări periodice în diferite domenii.

Dar deși există capacități de a livra materiale, mai problematic este aspectul de planificare și estimare a volumului de materiale. De exemplu este important de menționat că la etapa de declanșare a pandemiei (esențialul 6) au fost identificate lacune semnificative la disponibilitatea echipamentului de protecție pentru personalul medical. Prin urmare ar trebui să fie îmbunătățite capacitățile de identificare și înțelegere a riscurilor.

- A 9.1** Sisteme de avertizare timpurie pentru situații de urgență legate de sănătate
- A 9.2** Integrarea sănătății publice cu gestionarea situațiilor de urgență
- A 9.3** Luarea în considerare a populațiilor cu risc sporit sau a celor care trăiesc acasă cu afecțiuni preexistente
- A 9.4** Abilitatea de a livra materiale de sănătate publică persoanelor care au nevoie

Mesajele cheie

Punctele forte

I. În municipiul Chișinău există cea mai dezvoltată infrastructură comercială din țară

Lacunele

I. Sisteme slabe de avertizare timpurie în domeniul sănătății

II. Lipsa unei înțelegeri comprehensive privind capacitățile necesare pentru a asigura un răspuns eficient

Acțiunile propuse

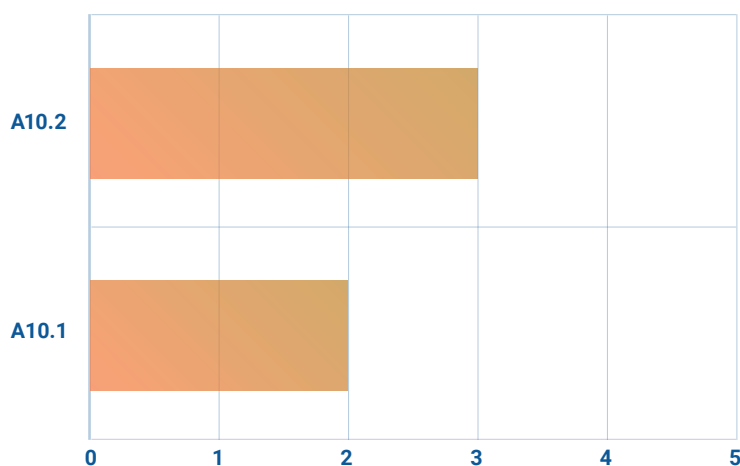
I. Îmbunătățirea protocolului de avertizare timpurie la apariția unei amenințări la adresa sănătății publice

II. Simularea unei situații de urgență pentru testarea cooperării între echipele de gestionare a situațiilor de urgență și profesioniștii din sistemul de sănătate publică

3.11 Esențialul 10 – Accelerarea recuperării și reconstruirii de o calitate mai bună

Provocarea la acest esențial este aspectul izolat al lecțiilor învățate și integrarea redusă a acestora în planurile generale la nivel de autoritate publică.

A fost subliniată importanța elaborării unui raport detaliat care să expună în mod amănunțit lecțiile învățate în urma gestionării crizei COVID-19 și să specifice acțiunile/schimbările ce vor fi întreprinse în viitor.

A 10.5 Atenuarea consecințelor pe termen lung asupra sănătății și bunăstării publice

A 10.6 Învățare și îmbunătățire

Mesajele cheie

Punctele forte

I. O bună înțelegere a importanței evaluării răspunsului și a învățării lecțiilor

Lacunele

I. Învățare limitată

Acțiunile propuse

I. Instituirea unui mecanism care va asigura că rezultatele evaluărilor și simulărilor vor duce la redresarea situației

Concluzii

Atelierul pentru completarea Scorecard-ului preliminar și a Addendumului privind sănătatea publică au permis Chișinăului să înțeleagă mai bine riscurile actuale și viitoare și ce acțiuni trebuie întreprinse pentru a crește reziliența. Rezultatele evaluării vor fi utilizate pentru a dezvolta un plan de acțiune menit să sporească reziliența și să servească drept bază pentru elaborarea strategiei de reziliență pe termen lung.

Rezultatele au demonstrat că autoritățile locale ar trebui să fie gata să se angajeze într-o călătorie lungă pentru a îmbunătăți reziliența și pentru a face orașul un loc sigur pentru toți cetățenii. Totodată, aceasta evaluare ar trebui să contribuie la plasarea rezilienței și reducerii riscurilor ca prioritate strategică la nivel local.

Participarea Chișinăului la inițiativa **Îmbunătățirea rezilienței urbane până în 2030** va facilita schimbul de cunoștințe între orașele participante și va servi un bun exemplu pentru alte orașe din țară și regiune. Astfel, Chișinăul își propune să joace un rol important în consolidarea cooperării regionale și dezvoltarea parteneriatelor inovatoare care vor îmbunătăți nu numai reziliența locală, ci și cea regională.

UNDRR

UN Office for Disaster Risk Reduction

37 Bvd du Régent Brussels
1000, Belgium

www.undrr.org

www.preventionweb.net